

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав: студент II курсу, групи 672-1
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Малиш Олександр Петрович _____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Федишин Майя Пилипівна _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	7
1.1. Сутність, основні способи забезпечення та фактори, що впливають на ефективність діяльності комерційного банку.....	7
1.2. Методи оцінювання ефективності діяльності комерційного банку.....	13
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» ЗА 2018-2022 РОКИ.....	20
2.1. Аналіз діяльності банківського сектору України та місце ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» в забезпеченні ефективного розвитку банківської системи.....	20
2.2. Оцінка ефективності основних банківських операцій ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018-2022 роки.....	30
Висновки до розділу 2.....	39
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ БАНКІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДИСБАЛАНСІВ.....	41
3.1. Система моніторингу фінансового стану банків у вітчизняній та світовій банківській практиці.....	41
3.2. Підвищення ефективності діяльності шляхом удосконалення методів управління операціями комерційного банку.....	47
Висновки до розділу 3.....	51
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Система банків є ключовою складовою національної економіки. У контексті формування ринкової економіки в Україні на сучасному етапі, укріплення фінансової стійкості та активний розвиток банків сприяють підвищенню довіри до них. Це, в свою чергу, сприяє позитивному впливу банківської системи на процеси економічного зростання. За останні роки банківська система очистилася від неплатоспроможних банків і демонструє динамічний розвиток. За більш ніж 1,5 роки війни банківська система фінансово стійка до фінансових ризиків та викликів війни, а ефективність роботи банківських установ підтверджується позитивним фінансовим результатом.

Це визначає потребу в аналізі ефективності діяльності банків, зокрема з двох різних позицій: як суб'єктів господарювання, що виробляють продукти та послуги, і як фінансових посередників, які забезпечують пересування капіталу від одного економічного суб'єкту до іншого та між різними галузями економіки. Таким чином, ефективність банківського фінансового посередництва визначає швидкість обороту грошей, що, в свою чергу, має прямий вплив на ВВП країни. Для ефективного моніторингу та контролю над ключовими показниками діяльності комерційних банків необхідно оцінювати як окремі банки, так і банківську систему в цілому з метою виявлення та вирішення проблем, які можуть мати негативні наслідки як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях та які потрібно врахувати у підготовці повоєнного відновлення національної економіки.

В даний час всі банки України працюють в умовах конкуренції та боротьбі за клієнта, яка обумовлена перерозподілом капіталу та клієнтів, розширенням спектру банківських послуг та впровадженням новітніх інформаційних технологій у керування банківською діяльністю. Це вимагає постійного вдосконалення банківського менеджменту, зокрема, для задоволення попиту на банківські продукти і послуги від суб'єктів ринкового середовища. При цьому банки повинні забезпечувати прибутковість свого бізнесу та захист від

зростаючих ризиків.

В останні роки умови роботи комерційних банків відзначена значними змінами. Стабілізація національної валюти та зниження інфляції підштовхують банки до досягнення прибутковості шляхом розширення обсягів своїх операцій і послуг. Проте, з іншого боку, з початком повномасштабного вторгнення вони стикаються з обмеженою можливістю вкладання кредитних ресурсів у реальний сектор виробництва через його руйнування. Таким чином, в умовах війни банківська діяльність залишається високоризиковою.

Питання підвищення ефективності діяльності банків залучає значну увагу в публікаціях вітчизняних економістів і фахівців. Низка досліджень відомих авторів, таких як Е.Дж. Долан, Р.Дж. Кемпбелл, Р.Л. Міллер, П.С. Роуз, Дж.К. Ван Хорн, О.Брегеда, В.Вовк, С.Герасимова, Л.Гриценко, О.Дзюблюк, М.Диба, І.Івасів, В.Коваленко, Р.Корнилюк, А.Линенко, П.Мельник, В.Міщенко, С.Мочерний, Р.Набок, Є.Осадчий, К.Павлюк, О.Прімерова, А.Степаненко, Ю.Топчій, А. Мороз, М. Савлук, В.Фурсова, О.Чуба, висвітлюють стратегічні та прикладні аспекти вирішення цих проблем.

Мета роботи полягає у вивченні ефективності функціонування банківського сектору та обґрунтуванні конкретних рекомендацій для підвищення ефективності банків, зокрема, ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК». Дана установа виступає прикладом для практичного аспекту дослідження.

З урахуванням поставленої мети визначено наступні завдання:

1. Розкрити теоретичні засади оцінки ефективності банків.
2. Провести оцінку діяльності ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за період 2018-2022 років.
3. Дослідити розвиток банківського сектора України та визначити роль ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» у забезпеченні ефективного розвитку банківської системи.
4. Визначити шляхи підвищення ефективності діяльності банку шляхом вдосконалення управління його операціями.

Об'єктом дослідження у цьому дипломному проєкті є діяльність ПАТ КБ

«ПРИВАТБАНК», а предметом розгляду є теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінки ефективності діяльності банку, зокрема, ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК».

Структура дипломної роботи включає вступ, три розділи, висновки та пропозиції. У першому розділі висвітлено сутність та основні методи забезпечення ефективності діяльності комерційного банку. Розділ другий присвячений аналізу діяльності банківського сектора України та ефективності ключових банківських операцій ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК». У третьому розділі розглядається зарубіжний досвід моніторингу фінансового стану та управління діяльністю банків, а також визначаються напрями для підвищення ефективності діяльності через удосконалення методів управління операціями комерційного банку.

Для досягнення поставлених завдань використовуються різні методи дослідження, включаючи теоретичні та емпіричні підходи. Теоретичні методи використовуються для визначення економічної сутності оцінки ефективності діяльності банку. Емпіричні методи, такі як порівняння, спостереження та аналіз, використовуються при вивченні впливу діяльності досліджуваного банку на банківську систему України. Це дипломне дослідження базується на принципі взаємодії теорії та практики.

Наукова та інформаційна база роботи включає наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з теорії фінансів та кредиту, банківської справи. Інформаційно-статистична база дослідження охоплює законодавчі та нормативно-правові акти щодо регулювання банківської діяльності в Україні, статистичні дані Національного банку України, Міністерства економіки України, статистичну звітність ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», інформаційно-аналітичні видання, науково-методичні та наукові праці, а також матеріали періодичних видань та електронні ресурси Інтернету.

Основні теоретичні та практичні результати даного дослідження, які мають елементи наукової новизни, можна сформулювати наступним чином:

- запропоновано напрями підвищення ефективності діяльності банку через

удосконалення методів управління операціями комерційного банку.

Апробація та практичне значення результатів дослідження. Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що запропоновані автором методи управління операціями ПАТ КБ «Приватбанк» можуть бути імплементовані безпосередньо в його діяльність, що дасть змогу на основі запропонованих заходів досягти підвищення ефективності діяльності банку в цілому.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг магістерської роботи становить 76 сторінки друкованого тексту, основний зміст роботи викладено на 47 сторінках. Робота містить 8 таблиць та 13 рисунків, список використаних джерел включає 55 найменувань, додатки розміщено на 14 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Сутність, основні способи забезпечення та фактори, що впливають на ефективність діяльності комерційного банку

Розвиток реального сектору економіки, гнучкість та еластичність грошової системи, стабільність національної валюти, безперервність товарного і грошового обігу, хід державного будівництва та, в кінцевому підсумку, підвищення добробуту українського народу залежать від ефективної та взаємодіючої роботи банківської системи України, яка є необхідною складовою розвитку ринкових відносин.

Різноманітність наукових поглядів та нечіткість визначення категорії ефективності часто викликає ототожнення її з іншими економічними термінами. Наприклад, термін «ефективність» іноді вживається як синонім продуктивності, рентабельності, прибутковості, результативності та інших.

Відсутність єдиного визначення ефективності пов'язана з неоднорідною внутрішньою структурою цього поняття. Цілісність, багатомірність, динамічність і взаємопов'язаність різних аспектів господарської діяльності виявляються через цю категорію.

Аналізуючи останні дослідження, присвячені оцінці ефективності діяльності комерційних банків, можна виявити значну кількість термінів, які використовуються для деталізації поняття ефективності.

Зокрема, це такі поняття, як економічна ефективність, технічна ефективність, алокативна ефективність, сукупна ефективність, неефективність, ефективність витрат, ефективність прибутку, ефективність випуску, Х-ефективність, ефективність від масштабу, операційна ефективність та інше.

Це різноманіття термінів вказує на різнобічність та багатогранність

категорії ефективності діяльності комерційних банків.

Формальне визначення ефективності в найширшому розумінні цієї концепції, що часто зустрічається в різних економічних енциклопедіях та словниках, може бути сформульоване так: «економічна ефективність - це здатність досягати ефекту або результативності процесу чи проекту, які визначаються як відношення отриманого ефекту чи результату до витрат, витрачених для його досягнення» [8, с.299].

Значення термінів «здатність приносити ефект» та «результативність» перш за все залежать від поставлених дослідженням цілей. У випадку аналізу діяльності комерційного банку, який є господарським суб'єктом, орієнтованим на максимізацію свого прибутку, зазвичай використовується термін «ефективність прибутку».

У разі дослідження ефективності виконання банком функції фінансового посередника використовується термін «ефективність витрат».

Визначення поняття «ефективність» різними авторами представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика поняття «ефективності» різними авторами

Автор	Визначення
Саркісян В. Р.	«Ефективність - це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх досягнення ресурсами, причому при вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені або в певному обсязі за їх первісною (переоціненою) вартістю (застосовувані ресурси), або частиною їх вартості у формі виробничих витрат» [9].
Григорук А. А.	«Ефективність - це відносна величина, що характеризує результативність будь-яких затрат» [8].
Лямець В. І., Тевяшев А. Д.	«Ефективність – це не просто властивість операції (процесу функціонування системи), що відбивається в її здатності давати певний ефект, а дієвість такої здатності, тобто результативність, співвіднесена з ресурсними витратами» [55].

Продовження табл.1.1

Орлов П. А.	«Ефективність – співвідношення результату або ефекту будь-якої діяльності і витрат, пов'язаних з її виконанням. Причому це може бути як співвідношення результату і витрат, так і співвідношення витрат і результатів діяльності» [34].
Сурмін Ю. П.	«Ефективність – показник успішності функціонування системи для досягнення встановлених цілей» [52].
Мочерний С.	«Економічна ефективність – це комплексна і системна оцінка кінцевих результатів використання активів та джерел їх формування за певний проміжок часу» [35].

Більшість авторів, які формують поняття ефективності (див. табл. 1.1), розуміють цю категорію як відношення ефекту (результату) до витрат або ресурсів, що були витрачені на його отримання.

Тобто критерії ефективності формуються на основі витратного (спожиті ресурси) і ресурсного (застосовані ресурси) підходів. Витратний підхід відображає ефект, одержаний з кожної одиниці сукупних витрат або окремо витрат живої або упредметненої праці.

Ресурсний підхід характеризує ефективність використання ресурсів: трудових, матеріальних, фінансових [35, с. 156].

Щодо ефективності банківського бізнесу, Леонов С., Васильєва Т., Буряк А. [9] досліджують її як комплексну характеристику досягнених результатів банківської діяльності, що враховує витрати на її проведення та ступінь реалізації потенційних можливостей.

Хайлук С.О., щодо банківської діяльності, визначає ефективність як здатність та вміння виробити та реалізувати максимальний обсяг банківських продуктів заданої якості за мінімальних витрат.

Завдяки багатогранному характеру ефективності банківської діяльності використовуються різні показники для її оцінки.

Акціонери, члени правління та менеджмент банків (рис.1.1.) використовують фінансові показники, такі як рентабельність активів (ROA) та

рентабельність капіталу (ROE), для вимірювання ефективності діяльності банку протягом певного періоду та оцінки його конкурентної позиції на ринку.

Зазначені показники ROA та ROE визначаються прибутком банку, який є результатом отриманих доходів та понесених витрат.

Рис.1.1. Критерії оцінки ефективності діяльності банків в залежності від суб'єктів банківського сектору

Підсумовуючи підходи до визначення поняття, запропонуємо власне визначення ефективності банківської діяльності як комплексної оцінки кінцевих результатів використання банківських активів та джерел їх формування за окреслений період часу.

Критеріями для оцінки ефективності банку можна вважати як самі фінансові результати його діяльності, такі як дохід і прибуток, так і показники результативності, наприклад, рентабельність. Також важливі всі групи

показників фінансового стану, які були досягнуті банком з урахуванням їх значущості для самого банку і для соціально-економічного середовища його діяльності.

Сукупність цих критеріїв слід розглядати як комплексну систему характеристик, яка відображає відповідність результатів діяльності комерційного банку його поставленим цілям на кожному етапі функціонування. У цьому вимірі ефективність його діяльності можна визначити лише через досягнення всіх, а не лише окремих критеріїв у системі.

Критерії оцінки ефективності діяльності банків визначаються інтересами різних суб'єктів банківської діяльності. Оцінка формується індивідуально, з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін (рис. 1.1).

З метою забезпечення ефективної роботи банківській установі потрібно оцінити ряд факторів які впливають на банківську діяльність і безумовно на ефективність діяльності комерційного банку.

Ці фактори можна згрупувати наступним чином:

1 група – фактори внутрішнього середовища банку:

-якість управління активами і пасивами банку;

-ресурсний потенціал власників банку;

-якість управління операційним ризиком;

-якість управління кредитним ризиком;

-якість управління ризиком репутації;

-фінансовий стан банку;

- ефективність управління прибутковістю.

-розподіл повноважень структурних підрозділів банку що відповідають за ефективне управління ліквідністю.

2 група: фактори зовнішнього середовища прямого впливу:

-банківський нагляд і регулювання;

-грошово-кредитна політика регулятора банківської системи

-стан вітчизняного фінансового ринку;

-рівень банківської конкуренції;

- фінансова стійкість банківської системи.

3 група: зовнішні фактори непрямого впливу з боку національного економіки:

- макроекономічні;
- соціальні;
- політичні;
- технологічні.

4 група: зовнішні фактори непрямого впливу з боку світової економіки чи іноземних країн:

- світові кризи, криза COVID;
- стан світової економіки;
- стан економіки держави, в якій розташовані дочірні чи материнські банки;
- стан світового фінансового ринку.

Таким чином, оцінка ефективності банківської діяльності є вкрай складною і комплексною задачею, оскільки вона охоплює всі сфери та аспекти банківського бізнесу і піддана впливу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Це питання залишається актуальним не лише для конкретного банку.

Оцінка ефективності банку за системним підходом – це діяльність, яка має свою ціль, що ґрунтується на загальноприйнятих принципах банківського управління та передбачає взаємо погоджені поєднання різних елементів у системі для реалізації визначених цілей банку щодо забезпечення ефективності діяльності в складних умовах динамічних змін. Низький рівень ефективності свідчить про неефективне управління активами та пасивами, обмежені можливості для росту, низьку конкурентну перевагу та підвищену чутливість до ринкових ризиків.

У разі негативних тенденцій це може призвести до серйозних проблем для банківських установ, а невчасно вжиті заходи можуть призвести до банкрутства. Таким чином, банківська діяльність завжди має відзначатися достатньою ефективністю.

1.2. Методи оцінювання ефективності діяльності комерційного банку

Важливо відзначити, що ефективність комерційного банку можна розглядати не лише як відношення досягнутого результату до витрачених ресурсів, а як порівняння банку, чиє функціонування оцінюється, з відповідним відношенням ідеально функціонуючого банку. Під ідеально функціонуючим банком слід розуміти банк або кілька банків із досліджуваної вибірки, які діють в однакових умовах і виявляють найкращі показники ефективності. Це дозволяє легко порівнювати ефективність різних банків між собою.

Таким чином, категорія «ефективність» перетворюється на відносну, і її значення може коливатися від 0 до 1, при цьому ефективність ідеально функціонуючого банку наближається до одиниці.

Інформація про ефективність прибутку є особливо цікавою для власників банку, оскільки вони зацікавлені в максимізації прибутку. Також цей показник може бути інтересним для рейтингових агентств, як елемент рейтингової оцінки, свідчачи про рівень конкурентоспроможності банку.

Важливо відзначити, що не завжди максимізація прибутку є основною метою власників банків, особливо в короткостроковій перспективі, коли цілі можуть включати збільшення частки ринку, підвищення лояльності клієнтів, мінімізацію ризиків та інші [27, с.96].

За всю історію оцінювання ефективності діяльності банків було розроблено досить велику кількість методів такого оцінювання. Класифікація методів представлена на рис.1.2.

За запропонованою класифікацією всі наявні методи можна умовно розподілити на дві значущі групи: методи, що ґрунтуються на аналізі окремих показників фінансової діяльності банку, та методи граничного аналізу.

Перші є відносно простими та враховують окремі фінансові коефіцієнти, такі як рентабельність активів (ROA) і рентабельність капіталу (ROE).

Складніші модифікації цих методів розглядають одночасно декілька показників, і застосовуючи вагові коефіцієнти, створюють єдиний показник, що

відображає ефективність фінансової діяльності банків з позицій декількох критеріїв.

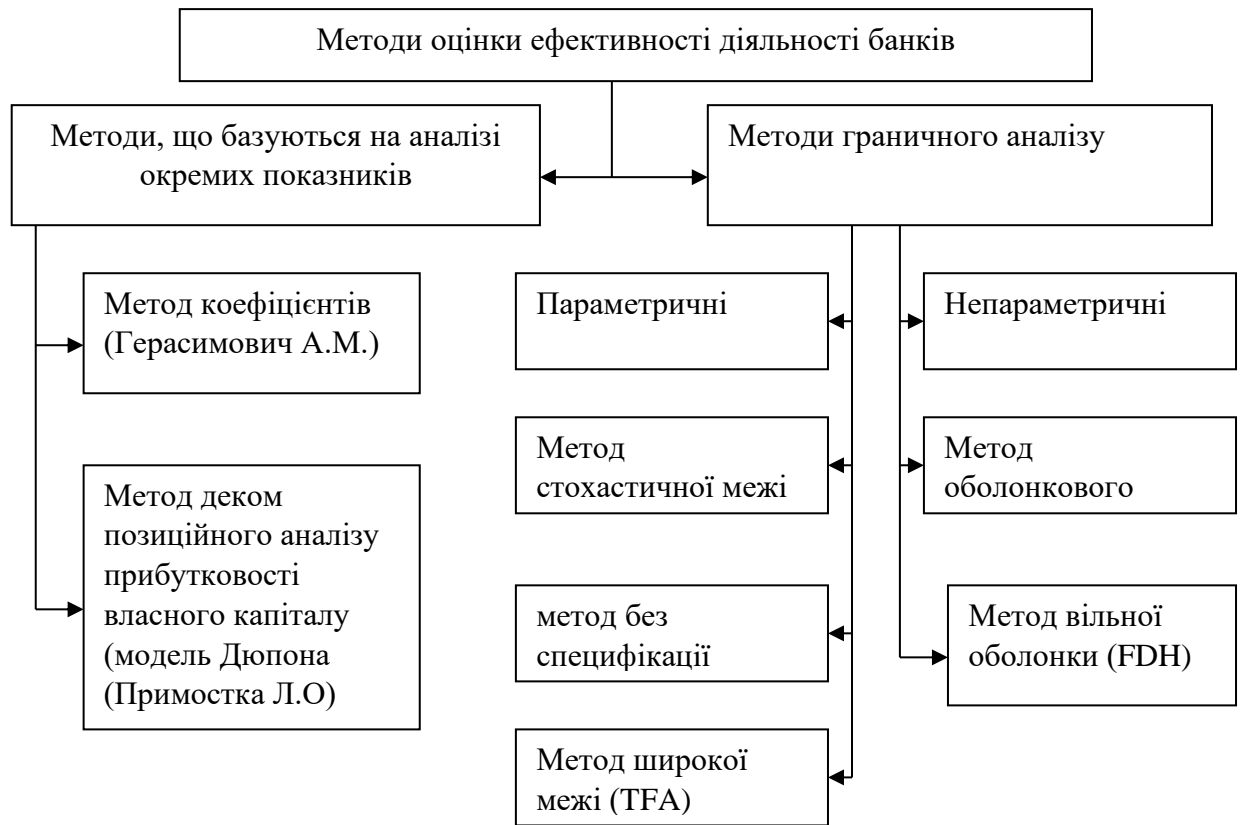

Рис. 1.2. Класифікація існуючих підходів до оцінки ефективності діяльності банку

Узагальнено за [8,9,35,27]

Суттєвою різницею при використанні цих двох груп методів є те, що параметричні методи передбачають побудову виробничої функції, у той час як непараметричні можуть обійтися без неї. У непараметричних методах є дві ключові переваги перед параметричними.

По-перше, для оцінки ефективності необов'язково мати знання про функціональну форму межі ефективності, яка може бути представлена у вигляді довільної ламаної кривої.

По-друге, непараметричні методи уникають припущень про розподіл показника неефективності. Методи, що базуються на визначенні координат місця розташування банків з найвищою ефективністю, визначають вершини ламаної кривої. Ці дві переваги роблять використання непараметричних методів

значно простішим порівняно з параметричними.

Здійснення функцій нагляду та контролю за ефективністю діяльності комерційних банків в сучасних умовах може бути забезпечено шляхом створення інформаційно-аналітичної системи (ІАС) для оцінки ефективності витрат та прибутку, яка використовує один із зазначених вище методів.

Архітектуру оцінювання ефективності діяльності банків можна концептуалізувати через три основні компоненти: функціональну, даних та технологічну.

Під функціональною архітектурою розуміється набір загальних вимог до системи, які відповідають цілям і визначають основні функції. ІАС оцінювання ефективності банків повинна надавати можливості:

- розраховувати показники ефективності витрат та прибутку за допомогою методу стохастичного аналізу та завантажувати первинну інформацію з публічних джерел, таких як статистика Національного банку України;
- автоматично розраховувати вхідні та вихідні змінні на основі первинних даних та вибирати підхід до визначення цих змінних;
- представляти результати як для всіх банків у вибірці, так і для груп банків з певними класифікаційними ознаками, дозволяючи прогнозувати ефективність витрат та прибутку комерційних банків за додатковою інформацією користувача.

Для забезпечення цих функцій необхідно розробити архітектуру даних, яка базується на трьох рівнях: оперативних, приведених та вихідних даних (рис.1.3.).

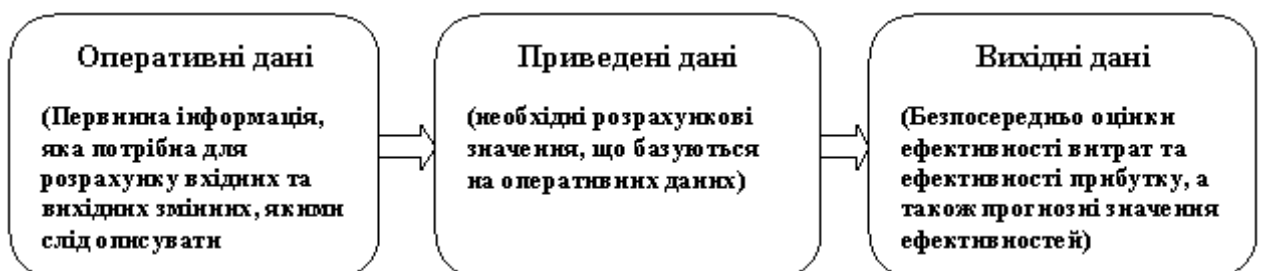

Рис.1.3. Архітектура даних оцінювання ефективності діяльності банків

Система оцінка ефективності діяльності банку включає аналіз прибутковості (рис.1.4), ліквідності, фінансової стійкості.

Бажання максимізувати прибуток призводить до інвестування коштів у операції з підвищеним ризиком. Отже, банк, здійснюючи певні операції, може піддавати себе ризику збитків. Традиційне уявлення про банківську систему базується на трьох основних критеріях: ліквідності, рентабельності і безпеці. Ці критерії важливо враховувати для банків у розгляді питання оцінки роботи банку.

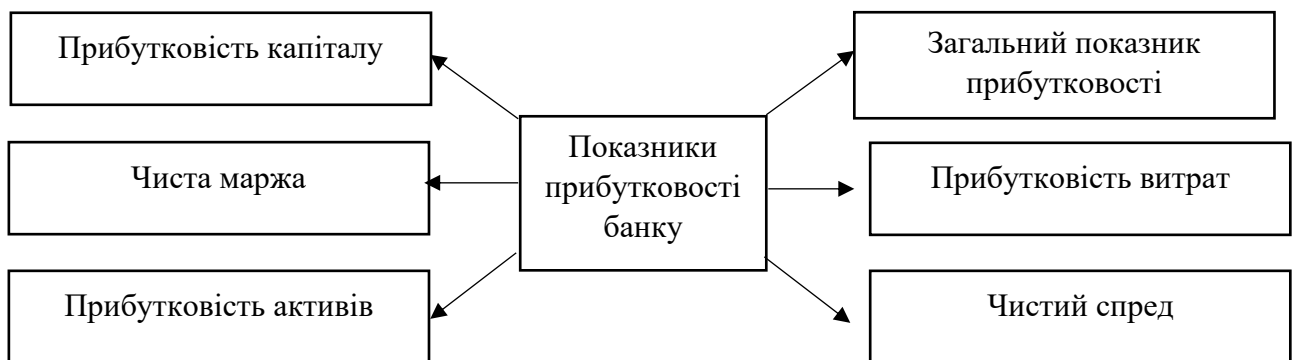

Рис. 1.4. Показники прибутковості як індикатор ефективної банківської діяльності [27]

Зазначимо, що регулятор банківського сектору оцінює ефективність роботи банківської системи через оцінку доходів, витрат та фінансового результату. З метою оцінки ефективності роботи банку врахуємо такий підхід регулятора та здійснимо аналіз структури доходів і витрат банку та його фінансового результату.

Проблеми забезпечення ефективного управління банківською діяльністю вивчаються і з точки зору можливості досягнення динамічного стану фінансової стійкості та утримання оптимальної позиції на шкалі «прибуток-ризик».

Сучасному банку, який постійно забезпечує свою діяльність, доводиться розв'язувати головоломку: «прибутковість – ліквідність». Від успішного вирішення цієї дилеми в значній мірі залежить ефективність його функціонування. Ця проблема пов'язана з ризикованим характером більшості

банківських операцій.

Для оцінки ліквідності банківської установи оцінюють первинні та вторинні резерви ліквідності. Перші включають коррахунок банку, який представляє загальний обсяг коштів на кореспондентських та транзитних рахунках у Національному банку України та інших банках. Цей показник вказує на наявність безготівкових коштів, доступних для миттєвого здійснення транзакцій. Отже, первинний резерв ліквідності включає коррахунки у НБУ та інших банках, а також готівку в касі, що робить його схожим за економічним змістом з поняттям «ліквідність банківської установи». Загальна сума коррахунків і транзитних рахунків банку визначає «ліквідність банківської системи».

Другорядний резерв ліквідності банку включає портфель облігацій внутрішньої державної позики та депозитні сертифікати від НБУ.

З метою нагляду та контролю за ліквідністю банківських установ, Національним банком України була затверджена Інструкція, яка встановлює нормативи ліквідності для банків, такі як короткострокова ліквідність (Н6), коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB), і коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

Під час проведення комерційної діяльності банку відбувається постійний рух капіталу, змінюється структура активів і пасивів, виникає необхідність у збільшенні фінансових ресурсів, що може призвести до змін у фінансовому стані банку. Фінансовий стан банку представляє собою економічну категорію, яка відображає стан капіталу в процесі його обігу та здатність банку до саморозвитку у конкретний момент часу.

Однією з підсистем управління фінансовим станом, що забезпечує ефективність діяльності банку, є оцінка його фінансової стійкості, що дозволяє нам визначити його як якісну характеристику ефективності діяльності. Це визначення охоплює такі аспекти фінансового стану, як достатність, збалансованість та оптимальне співвідношення фінансових ресурсів і активів при забезпеченні належного рівня ліквідності та платоспроможності. Крім того,

це передбачає досягнення зростання прибутку та мінімізацію ризиків.

Стійкий фінансовий стан означає, що банк здатний ефективно функціонувати, досягати своїх цілей, ефективно протидіяти ризикам на ринку фінансових послуг та забезпечує збереження та відновлення життєздатності у випадку раптового порушення цілісності.

На цій підставі можна вбачати, що підвищення рівня ефективності операцій банку здійснюється шляхом збільшення рівня його фінансової стійкості. Фінансова стійкість, розглядається як здатність банку, як системи, оптимально трансформувати свої ресурси (активи, фінансові ресурси, персонал, обладнання та інформаційні технології), дозволяє виконувати свої функції в ринковому середовищі з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком під впливом як ендогенних, так і екзогенних факторів.

Висновки до розділу 1

Отже, ефективність банку визначається його здатністю відповідати потребам і очікуванням клієнтів або самого банку, при умові дотримання ретельно встановленого банківського механізму та умов взаємовідносин між виробниками та споживачами банківських продуктів.

Оцінка ефективності діяльності банку виконується з метою вирішення таких завдань:

- оцінки динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості банків;
- оцінки стану роботи банків на фінансовому ринку та кількісної оцінки їх конкурентоспроможності;
- розрахунку показників ефективності та рентабельності діяльності банків, які дають уявлення про результативність їх функціонування;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів банками;
- прийняття ефективних управлінських рішень керівниками банків на основі даних аналізу.

Основним показником успішності функціонування банку є отримання прибутку. Аналіз прибутковості, який включає якісні та кількісні аспекти, проводиться з метою визначення фінансової стійкості банку та оцінки ефективності його роботи протягом конкретного звітного періоду.

Якщо ефективність діяльності банку зменшується, для досягнення бажаного рівня прибутковості капіталу необхідно прийняти підвищений ризик, збільшивши відношення активів до капіталу. Іншими словами, навіть у випадку, коли банк має низький рівень прибутковості активів, він може досягти відносно високої прибутковості капіталу за рахунок максимально можливого використання зобов'язань.

Отже, ефективність банківської діяльності – це якісні і кількісні аспекти функціонування банківської установи. Визначення змісту ефективної банківської діяльності вимагає урахування багатьох факторів, параметрів та взаємозв'язків, як внутрішніх, так і зовнішніх, і залежить від суб'єктивних переконань вчених при визначенні цієї категорії та її оцінці.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» ЗА 2018-2022 РОКИ

2.1. Аналіз діяльності банківського сектору України та місце ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» в забезпеченні ефективного розвитку банківської системи

У сучасних умовах розвитку національної економіки вирішення завдань, пов'язаних із забезпеченням фінансової стійкості банківської системи в умовах повномасштабного вторгнення, набуває ключового значення. Банківська система відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування всіх сфер господарської системи, регулює грошові потоки та створює умови для широкого розвитку економіки. Банківський сектор забезпечує потрібним обсягом фінансових ресурсів, сприяє вільному руху капіталу, виконує функції розрахунків між суб'єктами господарювання, кредитує економіку та виконує інші завдання.

Передумовою для успішної інтеграції України до Європейського економічного простору є забезпечення стабільності банківської системи в умовах зростання ризиків діяльності банків.

Це стає пріоритетним завданням у контексті зростання міжнародних відносин та глобалізації у банківській сфері. Вирішення проблем, які виникають в цьому контексті, є необхідним для забезпечення стабільності та нормального функціонування як окремих банків, так і банківської системи в цілому, яка виступає важливою складовою національної економіки.

У лютому 2022 року після початкового шоку, спричиненого повномасштабним російським вторгненням, банківський сектор успішно витримав та оперативно адаптувався до нових кризових умов. Протягом року він продовжував функціонувати безперебійно, зберігаючи ліквідність, банківські установи надавали кредити з урахуванням особливостей воєнного часу. Це стало можливим завдяки наполегливим зусиллям банків, своєчасним заходам та

підтримці держави, а також реформам, які були проведені в секторі у попередні роки. Зокрема, завдяки цим реформам банки виявилися добре капіталізованими та ліквідними, маючи рекордні прибутки, оперативну стійкість та високу ефективність. Фінансові установи вже заздалегідь мали заплановані дії на випадок негативних подій. Розглянемо основні показники розвитку економіки і банківського сектору.

Таблиця 2.1

Ключові показники розвитку економіки і банківського сектору

Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Регулятивний капітал банків, млрд грн	134	150,3	182,3	211,7	211,2
Приріст, %	x	+12,2	+21,3	+16	-0,2
Приріст (+,-)	x	+16,3	+32	+29,4	-0,5
Депозити у гривні, млрд грн	540,1	639	837	1017	1220
Приріст, %	x	+18,5	+30,6	+21	+20,3
Приріст (+,-)	x	+98,9	+198	+180	+203
Кредити у гривні, млрд грн	614	608	589	742,4	727
Приріст, %	x	-0,9	-3,3	+24	-2
Приріст (+,-)	x	-6	-19	+153,4	-15,4
Реальний ВВП, млрд грн	3083,4	3675,7	3818,4	4363,6	3865,8
Приріст,%	+3,3	+3,2	-4	+3,4	-29,1
Інфляція,%	9,8	4,1	5	10	26,6
Міжнародні резерви, млрд дол США	20,8	25,3	29,1	31	28,5
Прибуток банківського сектору, млрд грн	21,7	59,6	41,3	77,5	24,7
Чисті активи	1361	1494	1823	2054	2354
Облікова ставка (на кінець періоду), %	18	13,5	6	9	25
Частка безготівкових розрахунків, %	45,1	50,3	55,8	60,9	68

Джерело: [36, 38-42]

У 2018 році банківський сектор показав позитивні тенденції у майже всіх ключових аспектах своєї діяльності. Очищений банківський сектор зафіксував

рекордний чистий прибуток, найвищий протягом останніх десяти років. Рентабельність капіталу в середньому перевищила позначку у 14%, а роздрібне кредитування продовжувало зберігати високі темпи зростання протягом усього року. Корпоративне кредитування також зростало, зокрема в сегменті якості позичальників, приріст кредитів у гривні склав 7,6%. Реальний ВВП зріс на 3,3% при інфляції 9,8%. Депозити у гривні зросли на 10,1%, що демонструє довіру до сектору.

Навіть при тому, що в 2019 році кількість фінансово стійких банків скоротилася на два: Акціонерне товариство «ВЕРНУМ БАНК» припинило свою банківську діяльність, ставши фінансовою компанією, і Акціонерне товариство «Укрсоцбанк» приєдналося до Акціонерного товариства «Альфа-Банк» за спрощеною процедурою (рис.2.1), в цілому банківська система продовжувала підсилювати свій фінансовий стан. За цей рік чистий прибуток сягнув 59,6 млрд грн, що в 2,7 рази перевищує показник 2018 року. Банки також показали більшу ефективність, депозити і кредити у гривні демонструють позитивний приріст оскільки 11 із них здійснювали діяльність з рентабельністю капіталу (ROE) вище 30%.

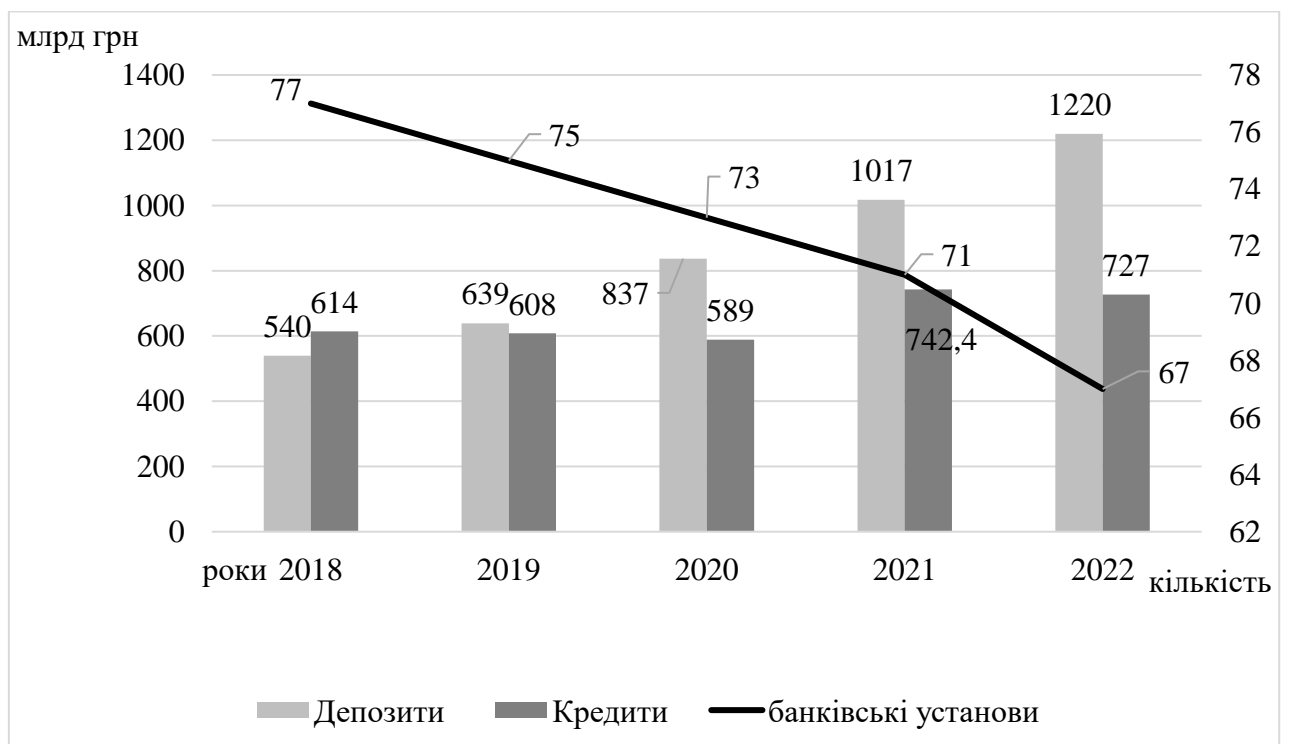

Рис.2.1. Структура банківського сектору та обсяги базових операцій

Протягом 2020 року два банки стали неплатоспроможними через невиконання нормативів капіталу. Кількість платоспроможних банків на ринку склала 73 одиниці на кінець року. Доля державних банків у чистих активах зменшилася на 2,7 % на користь приватних, досягнувши 52,6%. ПриватБанк залишився провідним за обсягом депозитів фізичних осіб, привабивши третину всіх вкладів у секторі. Навіть при зменшенні прибутку сектору, в основному через створення резервів, рентабельність капіталу залишалася на високому рівні – у середньому 20% протягом 2020 року. Сформований запас капіталу дозволив більшості банків успішно завершити рік, дотримуючись встановлених нормативів [36].

Протягом 2021 року один банк був оголошений неплатоспроможним через недотримання своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами з-за недостатньої наявності коштів. Крім того, ПАТ "Розрахунковий центр" припинило свою банківську діяльність. У результаті, на кінець 2021 року на ринку функціонувало 71 платоспроможний банк.

Протягом 2022 року кількість банків зменшилася на чотири, включаючи два із державним російським капіталом, які були виведені з ринку в лютому 2022 року внаслідок повномасштабного російського вторгнення. На кінець 2022 року на ринку залишалось 67 платоспроможних банків. 7 лютого 2023 року банк «Форвард» був визнаний неплатоспроможним через невідповідність своєї діяльності вимогам законодавства України, а 7 березня 2023 року була анульована банківська ліцензія у «Айбокс банку» за систематичні порушення вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу. Обидва банки становили лише 0,1% чистих активів сектору. Загалом зараз банківський сектор налічує 63 банки.

У структурі банківського сектору за досліджуваний період зменшилася кількість установ з іноземним капіталом на 7 банків, іноземні банківські групи впродовж 2018-2021 років функціонували на вітчизняному банківському ринку у кількості 23 установи, за підсумками 2022 року одна установа вийшла з вітчизняного банківського ринку. І хоча кількість банків зменшилася, вони

наростили базу фондування та депозитний портфель у гривні зокрема збільшився до 1220 млрд грн у 2022 році. Кредитний портфель банківських установ під час ковідної кризи зменшився до 589 млрд грн у 2020 році, у 2021 році сприятливі умови дозволили банкам розширити кредитування клієнтів, однак в умовах війни у 2022 році ризиковість кредитних операцій призвела до зниження обсягу кредитування.

Розглянемо обсяги активів, пасивів, капіталу банківського сектору, узагальнені розрахунки по яких представлено у табл.2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка активів, капіталу, зобов'язань банківського сектору, млн грн

Роки	Активи	Капітал	Зобов'язання	ВВП	Частка активів у ВВП, %
2018	1359703	154960	1204743	3560596	38,19
2019	1493298	199921	1293377	3978400	37,54
2020	1822841	209460	1613381	4222026	43,18
2021	2053232	255514	1797718	5459574	37,61
2022	2351678	215840	2135838	5191028	45,3
Відхилення (+,-) 2022 до 2018 року	+991975	+60880	+931095	+1630432	+7,11

Помітна позитивна динаміка показників банківської галузі:, активи за досліджуваний період зросли на 991975 млн грн і склали 2351678 млн грн у 2022 році, капітал банківських установ збільшився на 60880 млн грн до 215840 млн грн у 2022 році, однак порівняно з 2021 роком капітал банків зменшився на 39674 млн грн; зобов'язання банків у 2022 році склали 2135838 млн грн, тобто приріст за досліджуваний період склав 1630432 млн грн. Частка активів у ВВП за підсумками 2022 року склала 45,3%, що на 7,69% більше порівняно з 2021 роком, приріст активів у ВВП склав 7,11% за досліджуваний період [36].

Проаналізуємо структуру банківських активів та визначимо частку

банківської установи – об’єкта нашого дослідження – ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» у чистих активах банківського сектору (рис.2.2).

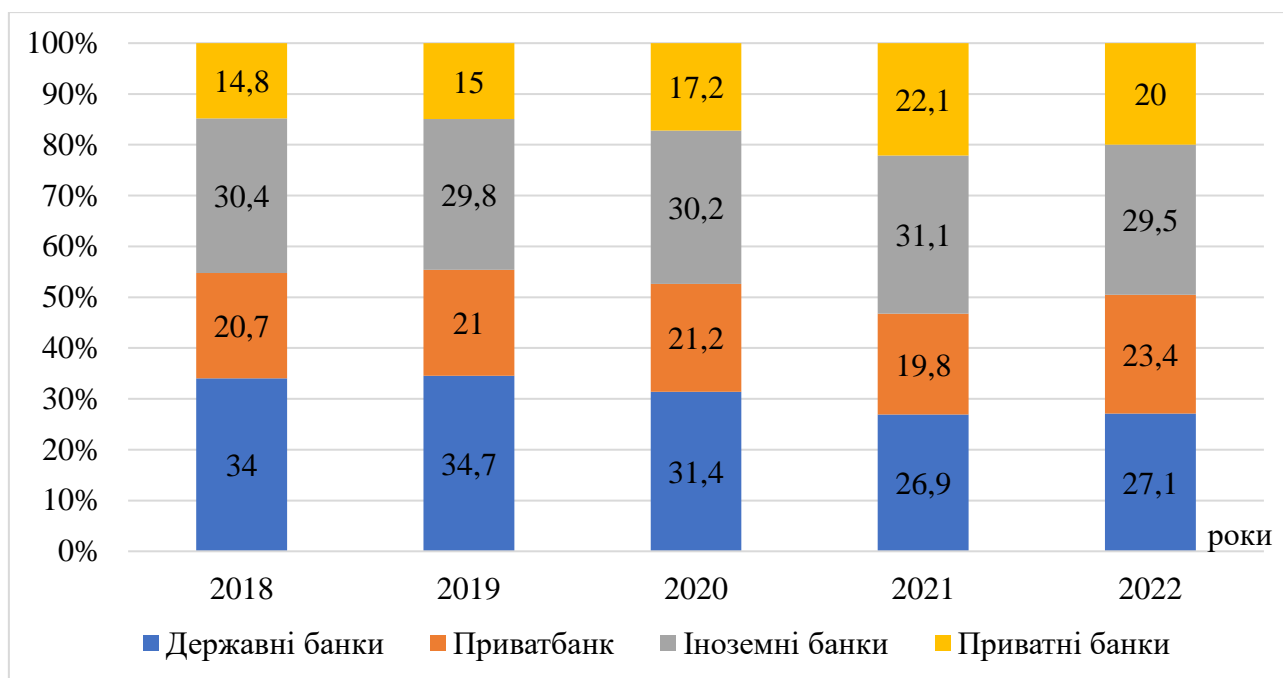

Рис.2.2. Структура чистих активів банківського сектору за групами банків

Дані рис.2.2 демонструють зменшення чистих активів у групі державних банків з 34% у 2018 році до 27,1% у 2022 році, однак це не стосується ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», його обсяг активів складає 23,4% усіх чистих активів банківської системи за підсумками 2022 року.

У групі іноземних банків спостерігаються коливання чистих активів у бік зменшення у 2019 році порівняно з 2018 роком на 0,3% та у 2022 році порівняно з 2021 роком на 0,65% в основному за рахунок зростання активів ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК».

Таким чином, чисті активи ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» складають четверту частину усіх активів банківського сектору. На державні банки у чистих активах банківської системи припадає найменше у 2021 році - 46,7%, 50,5% у 2022 році, 52,6% у 2020 році, 54,7% у 2018 році і найбільша частка 55,7% спостерігалася за підсумками 2019 року. Протягом 2022 року частка державних банків збільшилася на 3,8% і перевищила половину чистих активів сектору, досягнувши 50,5%. Основною причиною такого зростання є концентрація соціальних виплат

та виплат військовослужбовцям у державних банках. ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» продовжує лідерство у залученні депозитів фізичних осіб, що складає понад 35% від загального обсягу. Це спричинило збільшення рівня концентрації сектору, оскільки найбільшим 20 банкам належить майже 93% усіх чистих активів сектору.

Розглянемо структуру зобов'язань банківського сектору та визначимо частку ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» (рис.2.3)

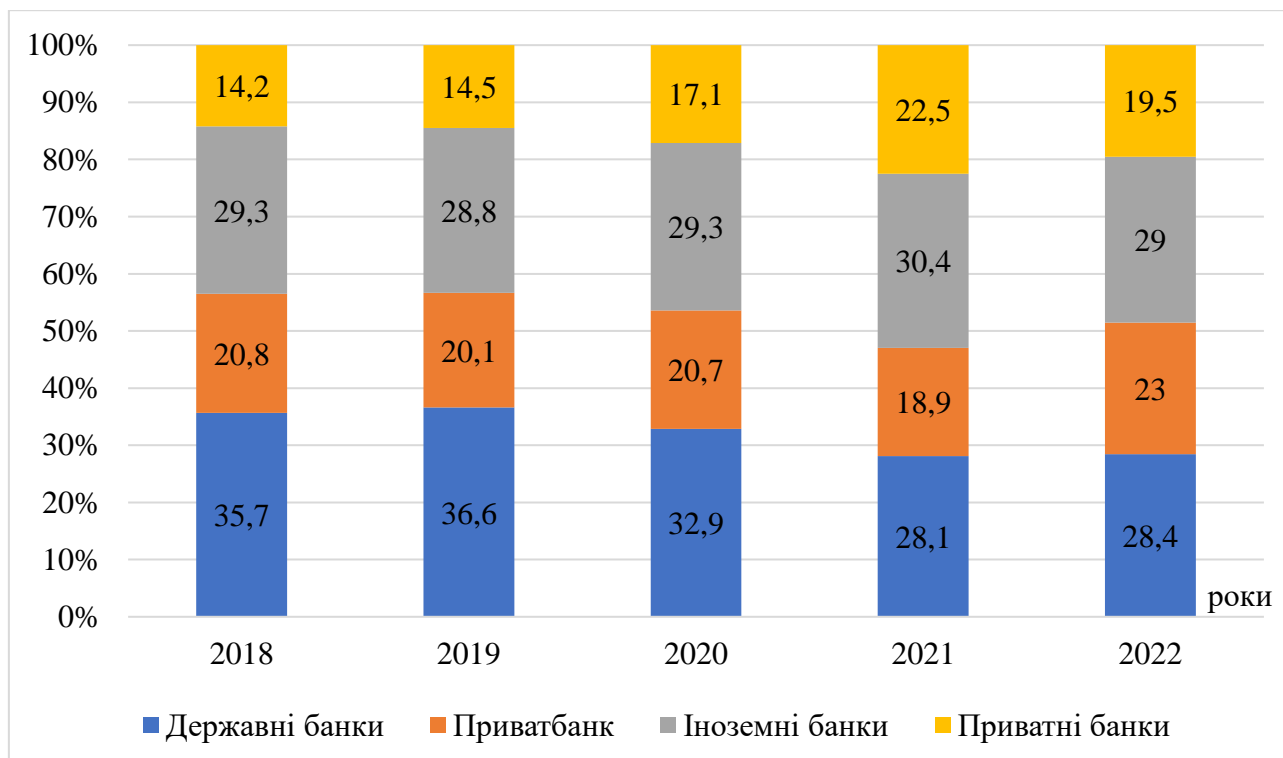

Рис.2.3. Структура зобов'язань банківського сектору за групами банків

На зобов'язання держбанків припадає більше половини усіх зобов'язань банківської системи, частка ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» складає у 2018 році 20,8% з незначними коливаннями впродовж досліджуваного періоду та зростає до 23% у 2022 році [43]і.

Групи іноземних та приватних банків впродовж 2018-2021 років наростили зобов'язання, частка іноземних банків склала 30,4%, а частка приватних банків 22,5% усіх зобов'язань банківського сектору.

Таким чином більше половини зобов'язань банківського сектору сконцентровано у державних банків.

Ефективне управління активами та зобов'язаннями банківського сектору дозволило підвищити їх прибутковість (рис.2.4).

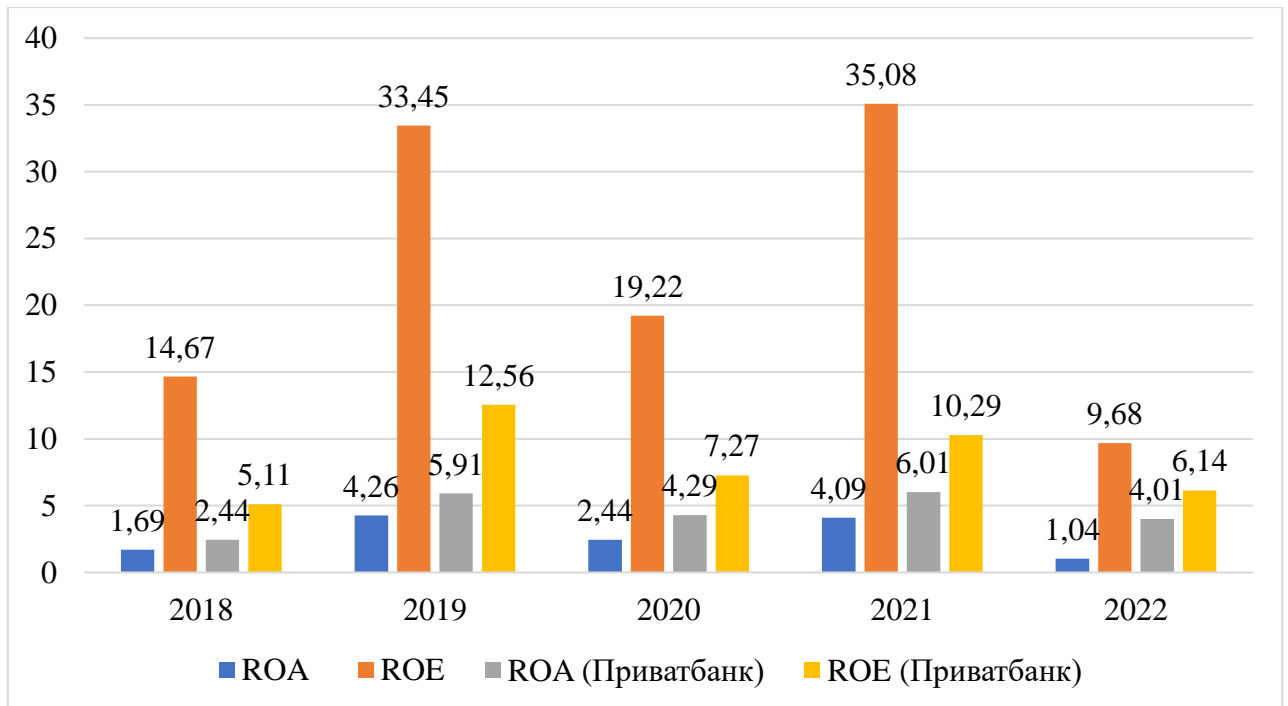

Рис.2.4. Рентабельність активів і капіталу банківського сектору та ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК».

З даних рис.2.4 видно, що рентабельність капіталу по системі впала до 9,68% у 2022 році, що свідчить про неефективне використання капіталу, тобто у 2022 році прибуток на кожні 100 гривень залучених власних коштів зменшився на 25,4 грн порівняно з 2021 роком.

Рентабельність активів по системі демонструє нестабільні коливання.

В той час як внутрішня політика ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», професіоналізм його менеджерів, які підтримують оптимальну структуру активів і пасивів з погляду доходів і витрат дозволила згенерувати стабільні обсяги прибутку з активів банку [47].

Розглянемо динаміку та структуру доходів та витрат банківського сектору.

Розрахунки отриманих доходів, понесених витрат та фінансового результату представлені в табл.2.3.

Динаміка структури доходів наведена на рис.2.5, структури витрат зображена на рис.2.6.

Таблиця 2.3

Доходи, витрати, фінансові результати банківського сектору, млн грн

Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Доходи	204554	243102	250171	273863	357053
Приріст (+,-)	+26500	+38548	+7069	+23692	+83190
Процентні доходи	140803	152954	147743	168746	217053
Приріст (+,-)	+16794	+12151	-5211	+21003	+48307
Комісійні доходи	50969	62057	70640	93162	85622
Приріст (+,-)	+13831	+11088	+8583	+22522	-7540
Витрати	182215	184746	210445	196488	335628
Приріст (+,-)	-22330	+2531	+25699	-13957	+139140
Процентні витрати	67760	74062	62895	51097	65358
Приріст (+,-)	-3211	+6302	-11167	-11828	+14261
Комісійні витрати	13159	18096	24132	35186	35449
Приріст (+,-)	-3509	+4937	+6036	+11054	+263
Фінансовий результат (прибуток)	22339	58356	39727	77376	21921
Приріст (+,-)	+48830	+36017	-18629	+37649	-55455

Аналізуючи доходи банківського сектору, спостерігаємо їх зростання за досліджуваний період з 204554 млн грн до 357053 млн грн у 2022 році, основними чинниками зростання доходів є збільшення процентних та комісійних доходів. Витрати банківського сектору теж мають зростаючу динаміку з 182215 млн грн у 2018 році до 335628 млн грн у 2022 році. Зростання витрат зумовлене зростанням як процентних, комісійних витрат, так і в окремі періоди зростання адміністративних витрат та відрахувань до резервів банківських установ [36].

Деталізована структура доходів і витрат представлена на рис.2.5 та рис.2.6.

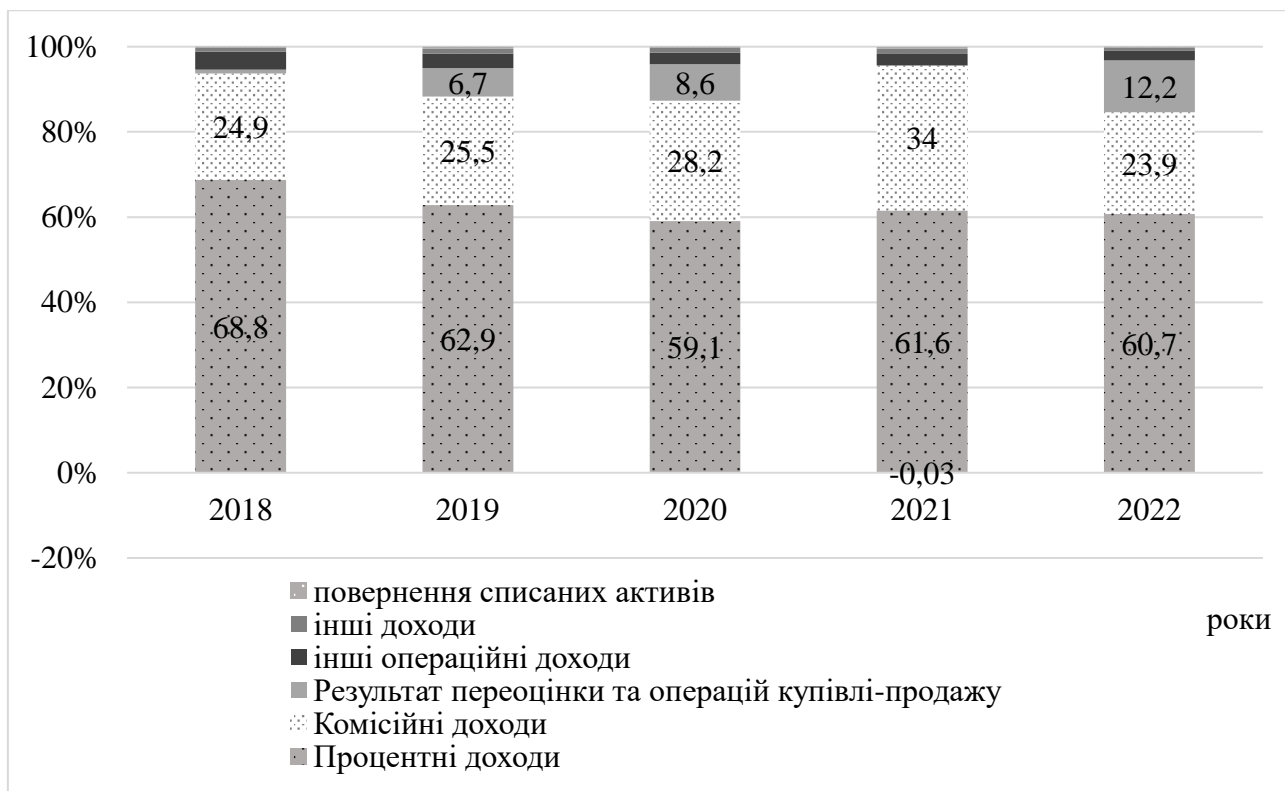

Рис.2.5. Динаміка структури доходів банків України

Як бачимо в структурі доходів найбільша частка процентних та комісійних доходів. А також у 2022 році 12,2% усіх доходів припадає на результат переоцінки та операцій купівлі-продажу банківських установ.

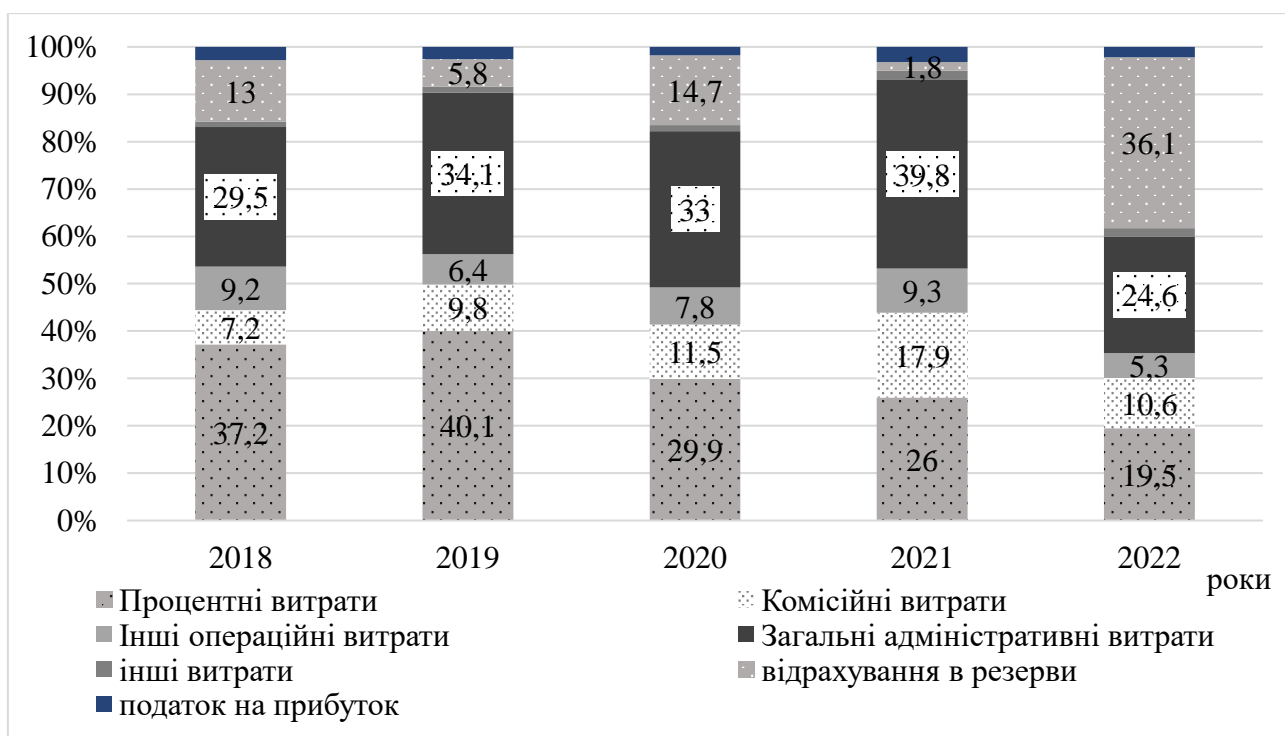

Рис.2.6. Динаміка структури витрат банків України

З рис.2.6 помітно, що у структурі витрат зменшується частка процентних витрат з 37,2% у 2018 році до 19,5% у 2022 році, однак зростають адміністративні витрати банків, їх частка у структурі зросла з 29,5% до рекордних за період 39,8%, за 2022 рік зменшилася до 24,6% в основному за рахунок зростання відрахувань у резерви банків, їх частка склала 36,1% у 2022 році.

Таким чином, ефективність діяльності банків визначається фінансовим результатом у формі прибутку банківського сектору, рівнем і структурою доходів та витрат банків, рентабельністю акціонерного капіталу акціонерного капіталу та рентабельністю активів. Система економічної ефективності діяльності банку включає оцінку ліквідності та фінансової стійкості, аналіз даних показників роботи банку пропонується розглянути в наступному підрозділі роботи.

2.2. Оцінка ефективності основних банківських операцій ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018-2022 роки

Для аналізу ефективності банківської діяльності обрано найбільший державний банк України – ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», який очолює рейтинги банків за активами, капіталом, зобов'язаннями, забезпечує надання якісних банківських послуг.

З повномасштабним вторгненням у 2022 році, ПриватБанк продовжував зберігати високу операційну ефективність, обмежуючи всі витрати, необхідні для забезпечення безперервності своєї діяльності [47].

Банк успішно керує ризиками, формуючи резерви як для очікуваних збитків внаслідок воєнних подій, так і для покриття підвищених кредитних ризиків в умовах війни. Навіть у таких складних для економіки і фінансового сектору умовах ПриватБанк завершив 2022 рік, досягнувши чистого прибутку понад 30 мільярдів гривень. Проведемо аналіз основних показників роботи банку, які забезпечили ефективність банківської діяльності на основі фінансової звітності банку за 2018-2022 роки.

Таблиця 2.4

Показники фінансового стану ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», млн грн

	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 року	2022 року	Відхилення (+,-)
Активи, всього	278048	309723	382525	401296	540596	+262548
Грошові кошти та їх еквіваленти	27360	45484	49911	52836	96380	+69020
Кредити та аванси банкам	-	27118	25059	26243	103837	+103837
Кредити та аванси клієнтам	50140	59544	55021	68218	68084	+17944
Інвестиційні цінні папери в портфелі банку	180081	152157	221661	222277	239752	+59671
Зобов'язання, всього	246585	255194	329700	334681	482807	+236222
Кошти банків	195	201	2	3	-	-195
Кошти клієнтів	231055	240621	312708	325303	471970	+240915
Власний капітал	31462	54599	52824	66615	57789	+26327
у т.ч статутний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	0

Відмітимо зростання активів банку на 262548 млн.грн за досліджуваний період, за рахунок зростання кредитів на 121781 млн грн, цінних паперів на 59671 млн.грн за 2018-2022 роки [43-47].

Серед найбільших досягнень по активних операціях, банк у 2022 році надав нові кредити малому та середньому бізнесу на суму 23,8 мільярда гривень, що становить зростання на 25% порівняно з показниками 2021 року. Спеціально виділено нові кредити агробізнесу у розмірі 13,3 мільярда гривень, що призвело до збільшення портфеля таких кредитів у 3,7 рази. На фоні зростання резервів під кредитні збитки чисті кредити клієнтам за рік зменшились на 0,2%, складаючи 68,08 мільярда гривень.

Крім того, у 2022 році було введено кредитні канікули та надані пільгові відсотки для кредитів на картках.

Використовуючи аналітичні банківські звіти, оцінимо ліквідність банківської діяльності та рівень виконання нормативів.

Банківська діяльність піддається ризику ліквідності, що означає можливість недостатнього надходження грошових коштів для вчасного покриття відпливу

коштів, ймовірність того, що банк не зможе вчасно виконати свої зобов'язання через обмежену можливість швидкої конверсії фінансових активів у грошові кошти без суттєвих втрат у певних умовах.

Ліквідність балансу, яка визначається ступенем покриття зобов'язань активами, та ліквідність самих активів забезпечуються в основному виконанням обов'язкових економічних нормативів, встановлених Національним банком України (рис.2.7).

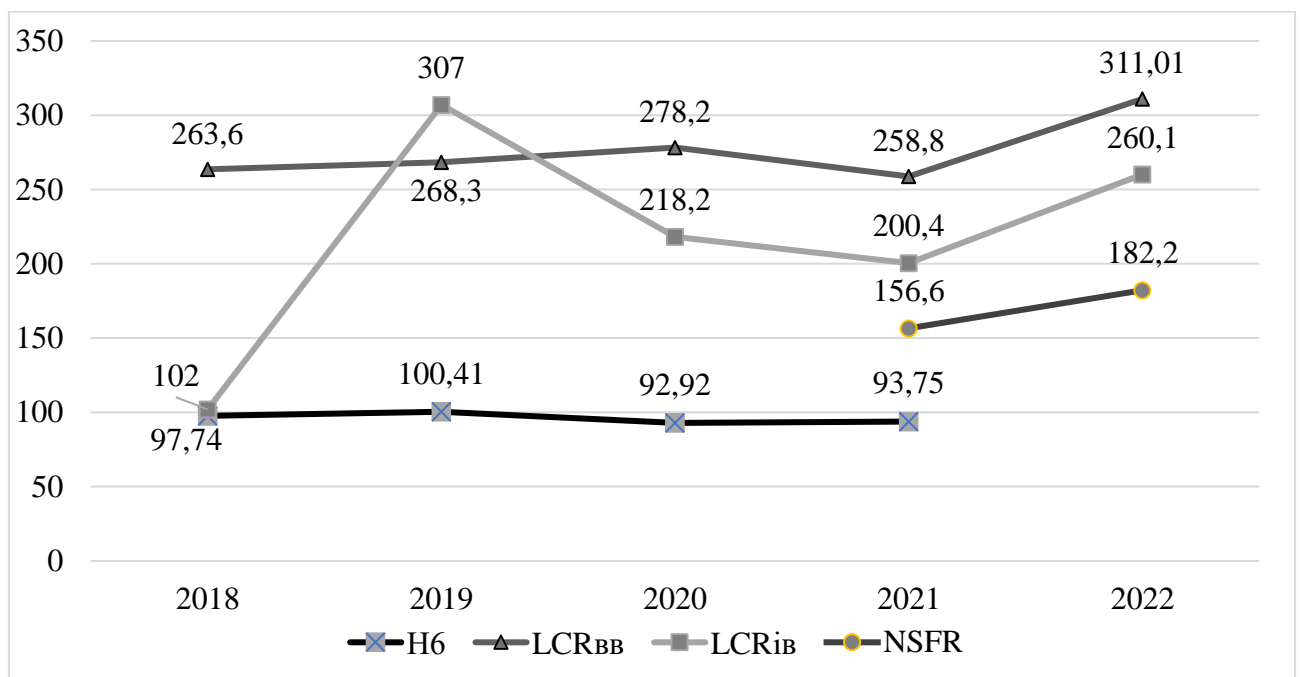

Рис.2.7. Нормативи та коефіцієнти ліквідності ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

З цієї причини банк повинні постійно управляти ліквідністю, забезпечуючи її на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх взятих на себе зобов'язань, враховуючи їх обсяги, строковість і валюту платежів.

Важливо також забезпечити належне співвідношення між власними та залученими коштами, створити оптимальну структуру активів з підвищенням частки високоякісних активів, які мають прийнятний рівень кредитного ризику, щоб відповідати законним вимогам вкладників, кредиторів і інших клієнтів.

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) представляє собою стандарт ліквідності, який визначає мінімальний необхідний рівень ліквідності для

покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів, враховуючи стрес-сценарій. Нормативні значення коефіцієнтів покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCR_{ВВ}) та в іноземній валюті (LCR_{іВ}) мають бути не менші ніж 100 відсотків - починаючи з 01 грудня 2019 року, як бачимо вони у 2 та 3 рази перевищують встановлені нормативи.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) розраховується для визначення мінімально необхідного рівня стабільного фінансування, достатнього для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік. Нормативні значення коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) мають бути не менші ніж: 80 % - починаючи з 01 квітня 2021 року; 90 %- починаючи з 01 жовтня 2021 року; 100 % з 01 квітня 2023 року. З даних рис видно, що значення коефіцієнта чистого стабільного фінансування у 2 рази перевищує мінімальне нормативне значення.

Для проведення аналізу діяльності банку потрібно мати аналітичні матеріали, які забезпечують достовірну, повну та всебічну інформацію про банк. Серед такої інформації особливе значення мають баланс банку, звіт про прибутки і збитки та інші форми звітності (Додатки А, Б, В).

Баланси комерційних банків становлять ключовий елемент їхньої фінансової звітності. Проведення аналізу балансів дозволяє визначити наявність власних коштів, зміни в структурі джерел ресурсів, склад та динаміку активів, контролювати ліквідність банку та реалізовувати управління фінансовою стійкістю.

Ефективність банку визначається, перш за все, оптимальною структурою його балансу (активи і пасиви) та результативною роботою банківського персоналу. Забезпечення доходності банку передбачає оптимізацію структури доходів і витрат, визначення мінімально допустимої процентної маржі, вивчення тенденцій у доходності кредитних операцій, планування мінімальної доходної маржі для прогнозування рівня відсотків за активними і пасивними операціями.

Доходність банківської діяльності також залежить від збереження ліквідності, ефективного управління банківським ризиком та його мінімізації.

Аналіз доходів, витрат і прибутковості надає можливість вивчення результатів функціонування комерційного банку та, відповідно, оцінки його ефективності як комерційного підприємства. Метою аналізу банківської діяльності, зорієнтованого на фінансові результати, є виявлення резервів для зростання прибутковості банку та формулювання рекомендацій для керівництва банку щодо визначення відповідної стратегії в галузі пасивних і активних операцій.

Під час аналізу доходів банку на початковому етапі необхідно розрахувати загальну суму отриманих доходів за певний період, розподіливши їх за різними видами прибутків, отриманими від проведення різноманітних банківських операцій.

Це дозволяє визначити пріоритетні напрямки діяльності банку, враховуючи вагомість окремих категорій доходів у їхній сумі загалом.

Після проведення аналізу загальних доходів за окремими категоріями, рекомендується більш ретельно вивчити структуру прибутків, що формують загальні категорії та мають невелику частку в загальному об'ємі доходів.

Динаміка цих показників надає можливість оцінити, які саме позичкові операції сприяли зростанню процентних доходів.

Аналіз доходів, які не є відсотковими, дозволяє визначити, наскільки ефективно банк використовує інші джерела доходів, окрім кредитування. При цьому їх розглядають за видами операцій і в динаміці.

Доходи від операцій із цінними паперами є важливим джерелом доходів комерційного банку, і їх розмір залежить від розміру та структури інвестиційного портфеля і вигідності різних видів цінних паперів.

Прибуток від валютних операцій банку також суттєво впливає на його фінансові результати. Аналіз витрат проводиться за тією ж схемою, що і аналіз доходів.

Згрупуємо доходи та витрати банку для здійснення їх аналізу.

Таблиця 2.5

Доходи, витрати, фінансові результати
ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», млн грн

Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+,-)
Доходи	33491	47635	53463	50938	73233	+39742
Процентні доходи	30770	33841	33563	35854	43686	+12916
Чистий процентний дохід	16767	19667	21602	29317	39917	+23150
Комісійні доходи	19590	24575	27649	35057	32945	+13355
Чистий комісійний дохід	15189	18189	18761	23217	20440	+5251
Результат від переоцінки та купівлі-продажу	66	7588	11697	-3390	9505	+9439
Інші операційні доходи	1384	1447	1066	1370	2759	+1375
Інші доходи	85	745	338	424	612	+527
Витрати	20702	15026	29166	15870	38561	+17859
Процентні витрати	14002	14174	11961	6537	3768	-10234
Комісійні витрати	4402	6386	8888	11840	12505	+8103
Відрахування в резерви	7159	364	10569	-5699	16328	+9169
Адміністративні та інші операційні витрати	13543	14662	18597	21569	22234	+8691
Витрати з податку на прибуток	-9	-	-6	17	4474	4481
Фінансовий результат (прибуток)	12798	32609	24302	35050	30198	+17700
Приріст (+,-)	x	+19811	-8307	+10748	-4852	x

Отримання непроцентних доходів, в основному представлених комісійним доходом, вимагає витрат на операційний процес банку, і це може трапитися без збільшення розміру активів банку. Однак важливо враховувати, що витрати на отримання комісійних доходів можуть дорівнювати або навіть перевищувати самий дохід. Результати аналізу банків з високим рівнем непроцентних доходів показують, що лише один з дванадцяти найбільш прибуткових банків, а саме ПриватБанк, має високий рівень непроцентних доходів. Інші одинадцять банків досягли високої рентабельності активів, але це було досягнуто або завдяки високому рівню процентних доходів, або завдяки низькому рівню операційних (включаючи адміністративні) витрат.

Чистий процентний дохід залежить від ставки розміщення активів банку та вартості ресурсів, які банк залучає. Отже, для збільшення чистого процентного

доходу необхідно використовувати більш доступні ресурси та здійснювати кредитування та інвестиції за більш високими ставками.

Один з ключових критеріїв ефективності діяльності комерційного банку полягає в оцінці рівня його прибутковості, або рентабельності.

Оцінка прибутковості банку проводиться за допомогою таких економічних показників: чиста процентна маржа; чистий спред; рентабельність активів; рентабельність капіталу.

Використовуючи баланс та звіт про фінансові результати банку за період 2018-2022 рр., проаналізуємо показники прибутковості ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», значення яких занесено до табл. 2.6 [43-47].

Таблиця 2.6

Основні показники прибутковості ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

%

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
						2018 року	2021 року
Чиста процентна маржа	2,3	8,1	5,4	6,4	5,4	3,1	-1
Чистий спред,	1,8	2,1	1,5	1,9	2,1	0,3	0,2
Рентабельність активів	2,44	5,91	4,29	6,01	4,01	1,65	-2
Рентабельність капіталу	5,11	12,56	7,27	10,29	6,14	1	-4

Головним інформаційним засобом для аналізу фінансових результатів є фінансовий звіт комерційного банку, зокрема, звіт про прибутки та збитки. Доходність комерційного банку представляє собою сукупний позитивний результат його господарсько-фінансової та комерційної діяльності. Цей результат покриває всі операційні витрати банку, формує прибуток, розмір якого визначає рівень дивідендів, росту капіталу та розвитку активних та пасивних операцій.

Власне, один із підходів до визначення рівня прибутковості банку включає виявлення сформованої тенденції зростання його прибутку.

У ситуації економічної кризи отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності є життєво важливим для будь-якого підприємства. При цьому прибуток, який є основним показником фінансових результатів комерційного банку, виступає не лише ключовим джерелом для формування його капіталу, але й визначає фінансову стійкість та платоспроможність. Отримання прибутку визначається як стратегічна мета управління та є головним об'єктом фінансового аналізу діяльності банку.

Кінцевим фінансовим результатом є прибуток до оподаткування (балансовий прибуток), що формується на основі грошових потоків, виникаючих від доходів та витрат банку протягом певного періоду.

Розглянемо динаміку фінансового результату банку, порівняємо із прибутком банківського сектору [36].

Таблиця 2.7

Динаміка фінансового результату комерційних банків за групами та
ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Назва показника, млн грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+,-)
Прибуток/збиток банків з державною часткою	14618	34231	21888	42605	19258	+4640
ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	12798	32609	24302	35050	30198	+17700
Частка банку у прибутку банківського сектору, %	57,3	55,9	61,2	45,3	137,8	
АТ «ОЩАДБАНК»	162	255	2776	1055	640	+478
АТ «УКРЕКСІМБАНК»	852	63	-5604	2728	-7718	-8570
АБ «УКРГАЗБАНК»	769	1289	411	3771	-3362	-4131
Прибуток/збиток банків іноземних банківських груп	3619	19009	12499	22250	-388	-4007
Прибуток / збиток банків з приватним капіталом	4102	5115	5340	12520	3051	-1051
Прибуток банківського сектору	22339	58356	39727	77376	21921	-418
Приріст (+,-)	x	+36017	-18629	+37649	-55455	x

Узагальнений підхід до аналізу прибутковості банку враховує взаємозв'язок між управлінням активами та управлінням пасивними операціями. Важливим аспектом є не лише загальний обсяг прибутку, але і його розподіл, зокрема, на розвиток операцій, банківських технологій, інформаційно-програмного забезпечення та інші напрямки. Врахування таких факторів, як конкуренція та економічна нестабільність, вимагає від банку збалансованого підходу до підвищення прибутковості та управління ризиками. Важливо дотримуватися нормативів ліквідності та формувати резерви як заходи безпеки, зокрема для покриття можливих збитків за кредитами.

Наступним етапом є дослідження рівня фінансової стійкості, що відіграє важливу роль у забезпеченні ефективної роботи банку та його стабільності (рис. 2.8). Фінансова стійкість є ключовим фактором для забезпечення довіри вкладників, клієнтів, регуляторів і інших учасників ринку. Підтримання стабільних фінансових показників вказує на надійність та надійність банку, що впливає на його репутацію в фінансовому секторі.

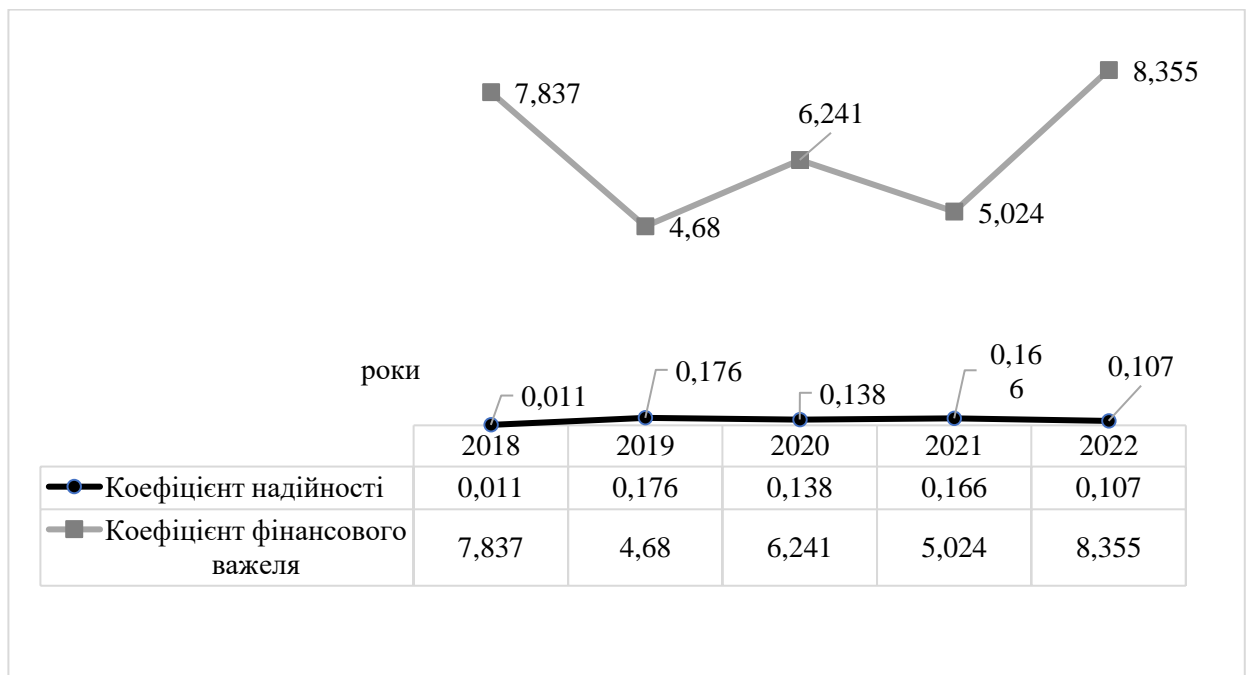

Рис.2.8. Динаміка фінансової стійкості ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Зростання коефіцієнта надійності у 2019-2021 роках свідчить про зміцнення фінансового стану банку, фінансового важеля показує здатність банку

залучати кошти на фінансовому ринку.

Фінансова стійкість банку визначає ефективність діяльності ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» в наступному:

1. Забезпечення стабільної фінансової бази робить банк більш відкритим для фінансування та інвестування, таким банкам легше залучати ресурси, включаючи капітал та депозити вкладників.

2. Фінансова стійкість впливає на можливість банку надавати кредити. Сильний капітал та низькі ризики підвищують ймовірність видачі кредитів, що сприяє економічному зростанню та розвитку.

3. Люди та компанії більш схильні співпрацювати з фінансово стійким банком, вважаючи його надійним та безпечним партнером.

4. Фінансово стійкі банки мають більше можливостей вкладати кошти в інновації та технологічний розвиток, що може покращити ефективність його послуг та процесів.

5. Фінансово стійкі банки можуть краще управляти різними видами ризиків, включаючи кредитний, ліквідності, та ринковий ризик. Це робить їх менш вразливими перед негативними впливами зовнішніх факторів.

6. Якщо фінансова позиція банку є стійкою, вартість капіталу може бути меншою, що дозволяє знижувати витрати на фінансування.

Фінансова стійкість грає ключову роль у забезпеченні того, що банк виконує регуляторні вимоги та нормативи, що є основною умовою для збереження ліцензії та довіри громадськості.

Таким чином, фінансова стійкість виступає як основний фундамент для стабільної та ефективної діяльності банку, що впливає на всі аспекти його функціонування в фінансовому середовищі.

Висновки до розділу 2

Визначено, що прибутковість відіграє ключову роль у функціонуванні банку, оскільки досягнення задовільного рівня прибутку дозволяє поповнювати

капітал, є основою для життєдіяльності та зростання банку, а також забезпечує прийнятний рівень виплати дивідендів акціонерам. Проте рівень прибутковості напрямую пов'язаний із рівнем ризику. Вищий рівень ризику може відкривати можливості для отримання підвищеного прибутку, але при цьому не виключає можливості зазнання втрат. Мінімізація рівня ризику, навпаки, дозволяє отримувати стабільний, хоча й не надто великий прибуток.

Таким чином, балансування між прибутковістю та ризиком і пошук оптимального їхнього співвідношення представляють собою важливі та складні завдання управління банком.

Окреслено основні завдання з удосконалення ефективного управління банківською діяльністю, які на сьогодні включають:

- контроль над ліквідністю банку; підтримка та підвищення рентабельності;
- управління достатністю та структурою капіталу;
- систематичний аналіз доходів та витрат банку, пошук резервів підвищення доходності банківських операцій за прийнятного рівня ризиків;
- управління витратами та якістю активів; зменшення NPL кредитів у портфелі банку;
- збільшення ринкової вартості банку з метою приваблення інвесторів та післявоєнної приватизації установи.

Метою ефективного управління банківською діяльністю є уникнення або виправлення дисбалансів та захист від ризиків банківської діяльності шляхом оптимізації структури активів та забезпечення їх рентабельності.

Актуальними шляхами підвищення ефективності функціонування українських банків в сучасних умовах можуть бути наступні: зменшення витрат, пошук нових джерел доходів, зокрема комісійних, шляхом розширення взаємодії банків з клієнтами, та оптимізація структури активів з метою зменшення частки неприбуткових активів і непрацюючих кредитів.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ БАНКІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДИСБАЛАНСІВ

3.1. Система моніторингу фінансового стану банків у вітчизняній та світовій банківській практиці

Банківська криза 2015–2018 рр. дала змогу банківській галузі позбутися слабких банків, діяльність яких мала ризикований характер. Звісно, це були втрати для економіки, але після того, як збанкрутували неплатоспроможні, в системі залишились банки, які створили певний запас міцності. Такий фактор став одним з ключових, що забезпечив проходження банківською системою коронакризи. Реорганізація каналів збуту, а також оптимізація систем дистанційного обслуговування клієнтів та мережі відділень створили передумови для пом'якшення її наслідків. У підсумку банківський сектор у складні часи функціонує з прибутком.

Банки нерозривно пов'язані з економікою, існує кореляція між макроекономічною ситуацією в країні та рівнем ефективності банків.

Моніторинг фінансового стану банку є важливою складовою ефективного фінансового управління та забезпечення стабільності фінансового сектору. Світовий досвід моніторингу фінансового стану банків включає такі аспекти:

Публічна звітність: Багато країн вимагають від банків регулярно публікувати фінансові звіти, які надають інформацію про їхню фінансову стійкість, активи, зобов'язання та прибуток. Це дозволяє зацікавленим сторонам, включаючи клієнтів та регуляторів, отримувати об'єктивну інформацію.

Стрес-тестування: Банки використовують стрес-тестування для оцінки впливу різних стресових сценаріїв на їхню фінансову стійкість. Це допомагає банкам готуватися до можливих негативних змін на ринку та забезпечує їхню готовність до різних економічних умов.

Системи управління ризиками: Успішні банки активно використовують системи управління ризиками для ідентифікації, оцінки та зменшення різних видів ризиків, таких як кредитний, ліквідності та операційний ризику.

Відповідність та регулювання: Багато країн мають регуляторів, які встановлюють стандарти та вимоги до фінансових установ. Банки зобов'язані дотримуватися цих вимог, а регулятори мають владу проводити аудит та вживати заходів у разі порушень.

Міжнародні стандарти звітності: Багато банків у світі дотримуються міжнародних стандартів звітності, таких як стандарти Міжнародної бухгалтерської палати (МБП) та інші міжнародні стандарти, що сприяють зрозумілості та порівнянню фінансової інформації.

Технологічні інновації: Використання сучасних технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та аналіз великих обсягів даних, може покращити процеси моніторингу фінансового стану та виявлення ризиків.

Аудиторські перевірки: Банки проводять регулярні аудиторські перевірки для підтвердження достовірності та точності фінансової звітності.

Стрес-тестування банків в Європейському союзі (ЄС) є ключовим інструментом для оцінки стійкості та готовності фінансових установ до різних стресових сценаріїв. Ці стрес-тести проводяться регуляторами ЄС, зокрема Європейським банківським агентством (ЕВА), що входить до системи Європейської Системи Фінансового Нагляду (ESFS).

Основні аспекти стрес-тестів банків в ЄС включають:

Сценарії стрес-тестів: Регулятори розробляють різні сценарії стрес-тестів, які враховують можливі негативні впливи на фінансовий сектор, такі як економічні спади, зміни в ринкових умовах, кризи ліквідності, тощо.

Учасники стрес-тестів: Всі великі та системно важливі банки ЄС, що підпадають під нагляд регуляторів, залучаються до стрес-тестів. Це включає значну частину банківського сектору Європи.

Оцінка впливу: Стрес-тести включають оцінку впливу стресових сценаріїв на фінансові показники банків, такі як рівень капіталу, ліквідність, кредитний

портфель, тощо.

Публікація результатів: Результати стрес-тестів публікуються для забезпечення прозорості та довіри на фінансовому ринку. Це дозволяє зацікавленим сторонам, таким як інвестори та громадськість, отримати інформацію щодо фінансової стійкості банків.

Коригування стратегій та політик: На підставі результатів стрес-тестів банки можуть коригувати свої стратегії та політики управління ризиками для поліпшення своєї стійкості.

Ці стрес-тести допомагають регуляторам та банкам оцінити, наскільки вони готові до різних економічних та фінансових викликів, а також забезпечують стабільність та надійність фінансового сектору Європи.

Стрес-тестування банків в Сполучених Штатах Америки (США) є частиною широкого процесу фінансового нагляду та регулювання. Цей процес включає регулярні стрес-тести, які проводяться Федеральною резервною системою (Federal Reserve, або Fed) та іншими фінансовими регуляторами. Особливості стрес-тестування банків в США включають такі аспекти:

Учасники стрес-тестів: Стрес-тести обов'язкові для системно важливих банків та інших банків, які підпадають під регулювання та нагляд Федеральної резервної системи, Офісу контролю за валютним оборотом (ОСС) та Бюро збереження і кредитів (FDIC).

Сценарії стрес-тестування: Федеральна резервна система розробляє різні сценарії для стрес-тестування, включаючи економічні спади, зниження цін на активи, стрімкі зміни процентних ставок та інші стресові умови.

Критерії оцінки: Стрес-тести оцінюють вплив стресових сценаріїв на фінансову стійкість банків. Ключові показники оцінювання включають рівень капіталу, ліквідність, кредитний портфель та інші фінансові параметри.

Публікація результатів: Результати стрес-тестів публікуються для широкої громадськості та фінансового ринку. Це допомагає створити прозорість та збільшити довіру до фінансових установ.

Коригування планів та стратегій: На підставі результатів стрес-тестів

банки можуть коригувати свої стратегії та політики управління ризиками для забезпечення стабільності та витривалості в умовах стресу.

Взаємодія з регуляторами: Регулятори взаємодіють з банками щодо стрес-тестів, надаючи рекомендації та вимоги для покращення фінансової стійкості.

Стрес-тестування в США є важливою складовою системи фінансового нагляду та допомагає забезпечити стійкість фінансового сектору в умовах різних економічних та фінансових викликів.

Для подальшого розвитку банківської системи важливим є використання міжнародного досвіду в галузі банківського нагляду, впровадження сучасних банківських та інформаційних технологій, а також розширення та удосконалення банківських послуг. У кожній країні концепція банківського нагляду має свої особливості, які пов'язані з історичним розвитком, урядовою політикою і структурою банківської системи, такими як кількість та типи банківських установ, їхній спеціалізації та інші фактори. Фінансовий стан банківської системи України є складним, що підкреслює необхідність удосконалення нагляду за українською банківською системою з врахуванням міжнародних стандартів та вимог Базельського комітету [25, с.113].

Сучасні вимоги ринкової економіки банківських установ України об'єднуються в одній меті - підвищення ефективності управління банком. Оцінка фінансового стану банківської організації грає ключову роль у цьому процесі, сприяючи:

- розробці організаційної стратегії та тактики;
- створенні управлінських планів та рішень;
- реалізації функції контролю за їх виконанням;
- виявленню ресурсів для підвищення ефективності активної та пасивної діяльності;
- оцінці діяльності банківської організації та її підрозділів;
- проведенні аналітичних заходів для чіткої та глибокої оцінки результатів діяльності банківських установ;
- ідентифікації переваг та недоліків банку;

- визначенні фактичних напрямків діяльності для оптимізації матеріального становища [6].

Створення сприятливого клімату для розвитку підприємств та забезпечення стабільності відтворювального циклу є ключовим аспектом економічної поведінки країни в умовах сучасних змін у суспільній та державній економіці.

Одним з найважливіших напрямків реалізації цієї мети є заходи, спрямовані на забезпечення ефективної діяльності банку. Банківська система виступає ключовою складовою ринкової інфраструктури, що забезпечує механізм перерозподілу грошових потоків між економічними інститутами.

Зміни в економічній системі України впливають на всі напрямки розвитку банківської системи. Останні роки відзначаються динамікою, високою технологічністю та конкурентоспроможністю банківської галузі. У такому контексті вибір шляхів підвищення ефективності банківської системи та індивідуального банківського обслуговування стає меншим, спрощеним.

Ресурси для підвищення фінансової стійкості банку включають в себе виконання ряду норм і правил, як у функціонуванні конкретного банку, так і в рамках банківської системи, таких як:

1. Покращення ефективності та якості аналізу та оцінки фінансової стійкості банківських установ.

2. Збільшення капіталу банку.

3. Розширення спектру банківських послуг.

4. Вдосконалення системи страхування вкладів.

5. Забезпечення правового захисту всіх видів банківської діяльності.

6. Розширення практики оцінки ризиків.

7. Серед основних напрямків розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості банків важливими є:

8. Реорганізація середніх і малих банків шляхом злиття.

9. Здійснення структурних змін для підвищення рівня капіталізації великих банків та покращення якості їхніх активів.

10. Підвищення ефективності діяльності банків через кредитування та надання послуг реальному сектору економіки.

Взагалі, на фінансову стабільність банків у середньостроковій перспективі буде впливати ряд негативних зовнішніх факторів, тому ключовим стає ефективність резервної політики, внутрішніх активів і процедур управління ризиками.

Шляхи поліпшення фінансового стану банківських установ можуть бути сформульовані таким чином:

Сприяти ефективному функціонуванню банківської системи України, враховуючи унікальність перехідного періоду та роль ринкового механізму у сталім та ефективному розвитку банківської системи.

Трансформувати банківську систему України в ефективну, динамічну та розвинену систему, яка володіє багаторівневою ієрархічною структурою, значною кількістю елементів та функцій, динамікою у всіх підсистемах, взаємозв'язками та здатністю адаптуватися до впливу зовнішнього середовища.

Зробити Національну банківську систему системою перехідного типу, враховуючи особливості, такі як недотримання фінансової збалансованості, значення банківського капіталу, взаємозалежність елементів системи та інші.

Розвивати суттєвий вплив політики Національного банку України на ефективність розвитку банківської системи через забезпечення стабільності фінансового ринку, прогнозування ризиків та використання механізму рефінансування проблемних банків у випадку потреби.

Підвищувати рівень капіталізації комерційних банків за допомогою злиття та укрупнення малих банківських установ, що призведе до збільшення капіталу, врятує від банкрутства соціально важливі банки та підвищення ефективності через зниження витрат.

Визначати національну банківську систему через виконання функцій і цілей, сприяючи загальній ефективності функціонування.

Забезпечувати ринкові правила, нейтралітет та конкурентну політику як домінуючі відносини у банківській діяльності, розробляючи стратегію розвитку

банківської системи України, яка враховує ключові важелі для стійкого та ефективного розвитку відповідно до внутрішнього та зовнішнього середовища.

3.2. Підвищення ефективності діяльності шляхом удосконалення методів управління операціями комерційного банку

Важливим напрямом і однією з необхідних передумов для ефективного функціонування банків та забезпечення їх фінансової стійкості є стабільність та достатність їх ресурсної бази. Актуальні проблеми, пов'язані з ресурсами банків, виникають з різних зовнішніх і внутрішніх чинників. Серед зовнішніх факторів можна виокремити глобальні дисбаланси на рецесії у світових та національних фінансово-економічних системах, неефективність грошово-кредитної політики центрального банку, неповноцінність законодавчої бази, втрата довіри до кредитних установ, слабкий рівень розвитку ринку страхування та фондового ринку тощо. Найсуттєвішим внутрішнім чинником, що впливає на накопичення ресурсних проблем у банках, є недостатній рівень капіталізації, що призводить до ненадійності, нестабільності та неспроможності банків адаптуватися до негативних змін у ринковій кон'юнктурі. Вирішення цих проблем, породжених впливом зазначених факторів, передбачає від банків оптимізацію своєї ресурсної політики.

Головним і визначальним джерелом формування та зростання ресурсної бази комерційних банків є депозитні операції. Депозитні операції є пасивними операціями, які включають залучення грошових коштів від юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валюті шляхом розміщення їх на відповідних рахунках за певних умов [14].

Реалізація депозитних операцій становить один із ключових економічних факторів для організації діяльності комерційного банку, оскільки це є основним джерелом покриття багатьох його потреб за рахунок залученого капіталу. Одночасно ефективне функціонування ринку вкладів і депозитів вимагає

наявності, з одного боку, відповідних зовнішніх умов, таких як централізований захист депозитних коштів, і, з іншого боку, ретельної депозитної стратегії на рівні окремого комерційного банку.

Ефективне управління депозитними операціями передбачає розширення мережі та різноманіття видів депозитних рахунків, задоволення різноманітних потреб клієнтів у банківських послугах, а також надання гарантій для вкладників через систему гарантування чи страхування депозитів та інші заходи. Режим функціонування депозитних рахунків у банку повинен бути спрощеним для максимального зручності проведення депозитних операцій. Передумовою здійснення науково обґрунтованого управління депозитними операціями комерційного банку є попередній аналіз стану, структури та використання ресурсної бази та пасивних операцій.

Стратегічні методи управління депозитами банку охоплюють заходи, спрямовані на укріплення його позицій на депозитному ринку. Це вимагає урахування всього комплексу чинників, які формують зовнішнє середовище для банківської діяльності. Тактичні методи управління депозитними операціями банку включають заходи для вдосконалення внутрішньої організації депозитної роботи, такі як вдосконалення правил і порядку здійснення депозитних угод, покращення роботи персоналу, що відповідає за пасивні операції, пошук нових форм взаємодії з клієнтами, а також зменшення ймовірності ризиків та нераціональних рішень. Усі ці фактори складають основу для розробки нового підходу до управління депозитним обслуговуванням клієнтів та напряду сприяють підвищенню ефективності діяльності комерційного банку.

У стратегічному вимірі управління депозитною діяльністю банку ґрунтується на маркетингу депозитного ринку та регулюванні попиту і пропозиції щодо депозитних послуг. З тактичного погляду управління депозитними операціями банку передбачає, передусім, встановлення чіткого моніторингу кількості та якості його депозитного портфеля.

Оцінка ефективності роботи різних підрозділів банку повинна проводитися відповідно до напрямків, впливаючи з їх цілей і завдань. Зокрема,

слід аналізувати ефективність діяльності підрозділів за кількома аспектами, такими як результативність обслуговування окремих клієнтів, ефективність надання окремих банківських послуг, а також загальну ефективність діяльності всього підрозділу в межах комерційного банку.

Такий підхід дозволяє банкам адекватно оцінювати прибутковість конкретних банківських продуктів, ефективність своїх структурних підрозділів, зокрема мережі філій та відділень, а також раціонально планувати грошові потоки та проводити правильні фінансові розрахунки при реструктуризації банку, включаючи придбання або продаж філій та відділень.

Зауважимо, що проблемні активи негативно впливають на структуру загальних активів банків і суттєво знижують ефективність їхньої діяльності.

Тому необхідно постійно вести моніторинг кредитної діяльності для оперативної реакції на виникнення проблем щодо повернення кредитів ще на ранніх етапах.

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна виділити основні фактори, які впливають на ефективність управління активами:

Ендогенні: структура та дохідність активів, рентабельність активів, ліквідність груп активів та ризикованість банківських операцій, належний банківський контроль;

Екзогенні: операції на валютній біржі, маржа по кредитах, позитивні фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання, соціально-економічний стан регіону, конкуренція на ринку банківських продуктів та послуг, грошово-кредитна політика Національного банку України.

Оптимізація роботи стає основним фінансовим завданням для всіх банківських установ, особливо для тих, що мають розгалужену мережу філій та відділень.

Кожній банківській установі поставлено завдання зменшення витрат та збільшення доходів як у поточному, так і в майбутньому періодах.

Для підвищення ефективності діяльності банку запропоновано відповідну систему заходів (рис. 3.1).

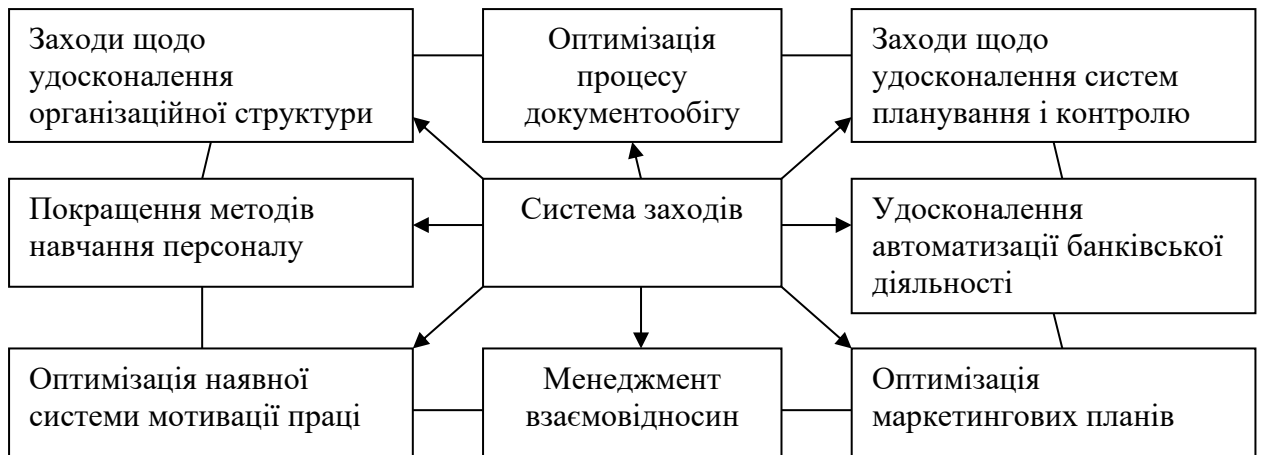

Рис. 3.1 Система заходів для підвищення ефективності банківської діяльності

Пропонується методичний підхід до мотивації працівників банку, що ґрунтується на принципі нормативного віднесення непрямих витрат до витрат прибуткових підрозділів. Цей підхід дозволяє узгоджувати економічні інтереси керівництва банку і колективу прибуткових центрів. При цьому сума грошової винагороди за результатами роботи працівників прямо залежить від обсягу прибутку банку, а розмір грошової винагороди для працівників визначається за допомогою коефіцієнта, який відображає особистий внесок кожного працівника у розробку та впровадження заходів з підвищення прибутковості банку.

Підвищення ефективності діяльності банку - це складний процес, що включає в себе різноманітні аспекти, від оптимізації процесів до покращення взаємодії з клієнтами. Ось кілька рекомендацій:

Вдосконалення технологій інформаційних систем: Використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та аналітика даних, може значно поліпшити ефективність операцій та прийняття рішень.

Автоматизація процесів: Впровадження автоматизованих систем для оптимізації рутинних завдань може зменшити час і ресурси, необхідні для їх виконання.

Оптимізація структури банку: Перегляд структури та організації банку

може призвести до ефективнішого управління ресурсами та швидшої прийняття рішень.

Покращення кваліфікації персоналу: Навчання та розвиток персоналу допомагають підвищити ефективність виконання завдань та сприяють більш ефективному взаємодії з клієнтами.

Розвиток цифрових каналів обслуговування: Впровадження і покращення цифрових каналів обслуговування дозволить клієнтам отримати доступ до банківських послуг швидше та зручніше.

Активна робота з ризиками: Покращення системи управління ризиками сприяє зменшенню можливих фінансових втрат та підвищенню стійкості банку.

Стратегічне планування: Розробка чіткої стратегії, яка відображає місію, цілі та способи досягнення успіху, є ключовим елементом у підвищенні ефективності банку.

Аналіз та відгуки клієнтів: Слухання потреб та отримання відгуків клієнтів допомагає адаптувати послуги та поліпшувати їх якість.

Загальна ефективність банку визначається комплексом заходів, спрямованих на різні аспекти його діяльності.

Висновки до розділу 3

ПриватБанк — це найбільший комерційний банк в Україні та один із найбільших в Центрально-Східній Європі. ПриватБанк є лідером у фінансовому секторі України з широким спектром фінансових послуг, включаючи банківські, страхові та інші. З 2016 року ПриватБанк перебуває у власності держави України після націоналізації за рішенням уряду.

Банк має велику клієнтську базу, обслуговує як корпоративних, так і роздрібних клієнтів. ПриватБанк активно впроваджує інновації та цифрові технології для полегшення доступу до фінансових послуг, включаючи мобільні додатки та онлайн-сервіси.

Банк є лідером у багатьох сегментах фінансового ринку, включаючи

залучення депозитів та кредитування.

ПриватБанк утримує стабільність та високі кредитні рейтинги, які свідчать про довіру ринку до його фінансової стійкості.

Банк співпрацює з міжнародними фінансовими установами та розвиває партнерські відносини за межами України.

Підвищення ефективності банківських операцій у сучасних умовах вимагає використання передових технологій, оптимізації процесів та активного впровадження стратегій для задоволення потреб клієнтів і ефективного конкурентного ринку. Ось кілька ключових рекомендацій:

Цифрова трансформація: Використання сучасних технологій та цифрові інновації для автоматизації процесів, впровадження онлайн-сервісів та полегшення взаємодії з клієнтами. Це може включати мобільні додатки, інтернет-банкінг, електронні платіжні системи та інші цифрові рішення.

Біг-дата та аналітика: Використовуйте аналіз великих обсягів даних для отримання цінної інформації про клієнтські потреби, виявлення тенденцій на ринку та управління ризиками.

Питання кібербезпеки як ніколи стало актуальним. Пропонується зниження ризиків загроз та небезпеки через надійний захист інформації клієнтів та банку в цілому від кіберзагроз за допомогою сучасних засобів кібербезпеки та невід'ємним є також навчання персоналу з питань кібербезпеки.

Мобільність: Розвивайте мобільні рішення для клієнтів і персоналу банку, щоб забезпечити зручність і доступність в будь-який час та в будь-якому місці.

Обслуговування клієнтів: Покращуйте сервіс для клієнтів, надаючи персоналізовані послуги, ефективну службу підтримки та спрощені процеси отримання фінансових послуг.

Впровадження агільних методів управління проектами для швидкого реагування на зміни на ринку та швидкого впровадження нових продуктів та послуг.

Управління ризиками полягає у застосуванні ефективних систем управління ризиками, включаючи системи моніторингу, стрес-тестування та

управління ліквідністю.

В межах програми зеленого фінансування невідємним елементом екологічної стійкості є розширення можливостей зменшення впливу банківських операцій на навколишнє середовище та впровадження екологічно стійких практик.

Партнерство та інновації: розширення стратегічних партнерських відносин та вивчення можливостей фінтех та блокчейну дозволить підвищити ефективність фінансових послуг.

Постійне навчання та розвиток персоналу для адаптації до змін у фінансовій і технологічній сфері сприятиме позитивним рішенням щодо банківської діяльності.

Ці напрями допоможуть банку підвищити ефективність своєї діяльності в умовах сучасного фінансового ринку.

ВИСНОВКИ

Забезпечення ефективності діяльності банків є необхідною умовою для успішного функціонування економіки України. Проте, як комерційні підприємства, банки зацікавлені у максимально прибутковому використанні своїх грошових ресурсів. Спроба максимізації прибутків призводить до вкладення коштів у операції з підвищеним ризиком. Внаслідок цього банки, виконуючи певні операції, можуть стикатися з ризиком втрат та навіть банкрутства.

Класичне уявлення про банківську систему виникає із трьох ключових критеріїв: ліквідності, рентабельності та безпеки. Ці критерії мають важливе значення для банків у вивченні питань ризиків. Отже, вирішення проблем ефективного управління банківською діяльністю повинно розглядатися через призму можливості досягнення банками динамічної фінансової стійкості та утримання оптимальної позиції на шкалі «прибуток-ризик».

Ефективність банку в сучасних динамічних умовах функціонування визначається його здатністю досягати поставлених цілей шляхом оптимального використання ресурсів, і цей процес враховує не лише мікроекономічні, але й макроекономічні функції банків у ринковій економіці.

Для забезпечення ефективного функціонування банку необхідна раціональна організація аналітичної роботи, результати якої служать основою для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень.

Проведений аналіз дозволив визначити тенденції та закономірності діяльності банку, оцінити вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на його функціонування, викласти пропозиції щодо планування подальшої роботи та контролювати її виконання. Крім того, аналіз допоміг визначити потенціал розвитку банку та виявити резерви для підвищення ефективності його діяльності.

Структура доходів та витрат українських банків на сьогоднішній день переорієнтовується в напрямку отримання непроцентних доходів, що може призвести до зростання адміністративних та інших операційних витрат. Отже,

підвищення прибутковості банку через збільшення непроцентних (комісійних) доходів вимагає особливо обережного підходу та детального аналізу витрат.

Для оцінки прибутковості конкретної бізнес-одиниці, проекту, продукту чи навіть кожного окремого клієнта чи операції, кожна витрачена гривня на операційні витрати банку повинна бути розподілена між відповідними бізнес-одиницями, продуктами, проектами, клієнтами чи операціями. Проте не всі витрати можуть бути прямо пов'язані з діяльністю конкретного бізнес-підрозділу, продукту чи клієнта.

До таких витрат відносяться, наприклад, витрати на ІТ (інформаційні технології), маркетинг та управління персоналом (HR). Тому для визначення прибутковості, скажімо, бізнес-підрозділу, необхідно до витрат на заробітну плату, оренду приміщення, канцтовари, обладнання і т.д. також додати витрати підтримуючих підрозділів. Знаючи інформацію про витрати підрозділу, можна управляти його прибутковістю. Наприклад, можна збільшити обсяги продажу продуктів та послуг, оскільки певна частина витрат є фіксованою. Збільшення обсягів продажів може призвести до збільшення отриманих доходів без збільшення фіксованих операційних витрат, які розподіляються на цей підрозділ.

Маючи інформацію про витрати підрозділу, можна керувати його прибутковістю. Наприклад, зможна розширити обсяги продажів продуктів та надання послуг, оскільки певна частина витрат є фіксованою. Для випуску додаткових 100 платіжних карток необов'язково збільшувати маркетингові витрати. Таким чином, зростання обсягів продажів може призвести до збільшення отриманих доходів без збільшення фіксованих операційних витрат, які розподіляються на цей підрозділ.

Щодо витрат на продукт, кожна гривня операційних витрат, спрямованих на надання чи обслуговування цього продукту (наприклад, заробітна плата співробітника, що працював над продуктом), повинна бути ідентифікована та розподілена на конкретний продукт. Зазвичай структура банку не передбачає виокремлення окремих співробітників для обслуговування конкретного продукту або клієнта. Однак банк може визначати час, витрачений кожним

працівником на надання чи обслуговування кожного продукту, та розподіляти витрати цього працівника на конкретні продукти. Таким чином, можна визначити собівартість обслуговування конкретного продукту.

Для зменшення вартості обслуговування продукту необхідно підвищити продуктивність відповідного відділу. Крім того, для досягнення цієї мети важливо оцінювати бізнес-процеси в банку. Виключення деяких процесів під час надання чи обслуговування продукту може допомогти скоротити витрати та підвищити прибутковість продукту та відповідного бізнес-підрозділу.

Для підвищення ефективності бізнес-процесів в банку важлива, перш за все, підтримка власників (забезпечення капіталом для інвестицій в технології). Крім того, стратегічно важливим є активний розвиток цифрових технологій з метою зменшення операційних витрат та відповідності потребам клієнтів в сучасних умовах. Оскільки сучасне покоління все більше віддає перевагу використанню мобільних додатків, біометричним системам аутентифікації, діалоговим інтерфейсам (чат-ботам) та мобільним платіжним сервісам (ApplePay, GooglePay і іншим). Для досягнення бажаного рівня рентабельності активів банки повинні збільшувати чистий процентний дохід, непроцентні доходи та/або зменшувати рівень витрат. У сучасних конкурентних умовах на банківському ринку визначилися конкретні ціни (відсоткові ставки) на приваблення ресурсів та розміщення активів, і в останні роки маржинальність банківського бізнесу зменшилася.

Таким чином, досягнення ефективності через класичну для банку посередницьку функцію стає все більш проблематичним завданням. Комісійні доходи також сильно залежать від ринкової кон'юнктури, конкурентної позиції банку та рівня технологій. Тільки найбільш ефективні банки можуть отримувати більший комісійний прибуток завдяки більш конкурентоспроможній ціні на свої продукти та послуги, що пояснюється вищим рівнем технологічних процесів надання їхніх послуг. Таким чином, на даному етапі розвитку банківської системи ключовим засобом підвищення ефективності діяльності банку є управління його операційними витратами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121 –III / Верховна рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 08.11.2023).
2. Положення про порядок визначення системно важливих банків: від 25 грудня 2014 року №863 / Правління Національного банку України, Постанова. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0863500-14/print1473440872558320> (дата звернення: 08.11.2023)
3. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 11.11.2022).
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 08.11.2023).
5. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. Київ: КНЕУ, 2002. 624 с.
6. Бугель Ю.В. Проблеми розвитку банківської системи в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №9. С.623-626 URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/127.pdf> (дата звернення: 12.11.2023)
7. Бондаренко П.В., Захаренко О.О. Особливості управління та формування фінансового результату банку. *Підприємництво та інновації*. № 12. 2020. С.174-179.
8. Гуляєва Л.П., Ніколенко Ю.В. Економічна ефективність діяльності банків в Україні. *Теорії мікро-макроекономіки. Збірник наук. праць професорсько-викладацького складу і аспірантів*. 2008. Вип.28. С.299-309.
9. Головкова Л.С., Крисанова Н.О., Добрик Л.О. Підвищення ефективності діяльності банку шляхом управління витратати. *REVIEW OF TRANSPORT ECONOMICS AND MANAGEMENT*, (5(21), 134–142.

<https://doi.org/10.15802/rtem2021/241874>

10. Давидкова Н.М. Концепція регулювання ринку банківських послуг в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2016. №1. С.115-118.
11. Данік Н., Татко А. Удосконалення механізму забезпечення фінансової стабільності банківської системи України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 1, No. 5, 2022, pp. 1-9. doi: 10.46299/j.isjmef.20220105.01.
12. Драчук Ю. Особливості сучасного стану та розвитку вітчизняного ринку банківських послуг. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. №6. С.127-129.
13. Д'яконова І.І., Мордань С.Ю. Адаптивність банківської системи та її прояв у динаміці економічного розвитку України. *Вісник Сумського державного університету: Серія «Економіка»*. 2011. № 4. С. 118-126.
14. Жежерун Ю.В. Роль платоспроможності банків в ефективному функціонуванні банківського сектору України. *Фінансовий простір*. 2016. №1(21). С.16-21.
15. Звіт про фінансову стабільність: випуск 4, грудень 2022 / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=60764561> (дата звернення: 12.11.2023)
16. Значення економічних нормативів в цілому по системі / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 12.11.2023)
17. Зубрицька Н.Б. Коцептуальні засади ефективної реалізації державної політики у сфері банківської діяльності в умовах євроінтеграції. *Держава і економіка*. 2013. №1. С.122-124. URL: <http://www.economy.in.ua>. (дата звернення: 12.11.2023)
18. Зінковська Я.В. Актуальні аспекти управління капіталом комерційного банку. *Економічні науки*. № 12. 2018. С. 31-36.
19. Іванилова О.А. Впровадження системи ризик-менеджменту в діяльність комерційних банків. *Інвестиції: практика та досвід*. № 7. 2011. С. 1-4.
20. Карась О.О. Специфіка управління ризиками в банківській сфері. *Ефективна економіка*. № 3. 2015. С. 1-8. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3917> (дата звернення: 30.10.2023).

21. Катан Л.І., Сотніков С.О. Основні підходи до класифікації банківських продуктів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №22. С.5-9

22. Комплексна Програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року Постанова Правління Національного банку України від 18 червня 2015 року № 391 (у редакції рішення Правління Національного банку України від 31 травня 2018 року № 304) URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/КП_2020_2018-05-31_ukr.pdf (дата звернення: 15.11.2023)

23. Кузьменко О.В., Овчаренко В.О. Тенденції розвитку сучасних банківських технологій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 24, Частина 2. С.98-103.

24. Котик О.В. Загрози та ризики фінансової безпеки банків та шляхи їх усунення. *Вісник НУВГП*. № 89. 2020. С.111-123. URL: <http://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/ve1202010/765> (дата звернення: 30.10.2023).

25. Кушнарйова А.А. Сутність та значимість фінансових результатів діяльності комерційного банку. *Modern Economics*. №6. 2017. С.113-120. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/kushnaryova.pdf> (дата звернення: 30.10.2023).

26. Ксьондз С.М., Степанишена А.П. Сучасний стан банківської системи України. *Економіка і суспільство*. 2016. №7. С. 761-766.

27. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система: навч. посіб. / за ред. С.А. Кузнецової. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 400с.

28. Лойко В. В. Павленко В.В. Банківська система України: стан та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. №9. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4447> (дата звернення: 15.11.2023)

29. Марценюк-Розарьонова О. В., Шмігельська В. В. Аналіз сучасного стану ринку банківських послуг в Україні та напрями його розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6594> (дата звернення: 15.11.2023).

30. Михайляк Г.В. Кредитна політика банків та шляхи її оптимізації. *Гроші, фінанси і кредит*. № 27. 2018. С. 103-107. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/27_2_2018/20.pdf (дата звернення: 30.10.2023).
31. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 30.10.2023).
32. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 29.10.2023).
33. Огляд банківського сектору України / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43633516> (дата звернення: 15.11.2023).
34. Орлов П.А. Экономика предприятия: Учеб. пособие. – Х.: РИО ХГЭУ, 2000. – 401 с.
35. Основи економічної теорії / С.В. Мочерний, С.А. Єрохін, Л.О. Каніщенко та ін. Київ: Знання, 2000.
36. Показники банківської системи / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2023).
37. Пась Я.І. Основні показники ефективності управління розвитком банківського бізнесу в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. № 43. 2021. С. 72-80
38. Річний звіт НБУ за 2018 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)
39. Річний звіт НБУ за 2019 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)
40. Річний звіт НБУ за 2020 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)
41. Річний звіт НБУ за 2021 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)
42. Річний звіт НБУ за 2022 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)
43. Річний звіт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018 рік. URL:

https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2018.pdf (дата звернення: 29.10.2023)

44. Річний звіт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2019 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2019.pdf (дата звернення: 29.10.2023)

45. Річний звіт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2020 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2020.pdf (дата звернення: 29.10.2023)

46. Річний звіт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2021 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2021.pdf (дата звернення: 29.10.2023)

47. Річний звіт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2022 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf (дата звернення: 29.10.2023)

48. Рисін В.В. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. № 3. 2021. С. 1-9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf (дата звернення: 30.10.2023).

49. Ситник Н.С. Фінансова безпека банків як один зі складників фінансової безпеки держави. *Гроші, фінанси і кредит*. № 6. 2018. С. 129-133. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/29-1.pdf> (дата звернення: 30.10.2023).

50. Сидорова О. В., Демченко А. М. Ринок банківських послуг в Україні та механізми його дослідження. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. Том 2, № 23. С. 60 - 67.

51. Смага Л., Гнатів О. Вплив макроекономічних чинників на кредитну діяльність банків. *Вісник Української академії банківської справи*. №1(24), 2008. С. 21-27.

52. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. Київ: МАУП, 2003. 368 с.

53. Трохименко В. Лібералізація ринку банківських послуг як прояв

фінансової глобалізації. *Вісник Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка*. 2011. №127. С.50-53.

54. Холявко Н.І., Козлянченко О.М. Світові тенденції діджиталізації банківського сектора. *Проблеми економіки*. 2021. №2 (48). С.217-224.

55. Чайковський Я., Чайковська І., Чайковський Є. Ефективність діяльності банківських установ. *Світ фінансів*. 2022. №3(72). С.127-140.

Додатки

Додаток А.1

Фінансова звітність ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2022 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток А.2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК" Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош

Г. Ю. Самаріна

В. В. Ярмоленко

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	2022 рік	2021 рік
Прибуток за рік	30 198	35 050
Інший сукупний дохід		
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:		
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(207)	(2)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Будівлі та земля:		
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу	(10 984)	(1 818)
Загальна сума сукупного доходу	19 214	33 232

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни у власному капіталі за рік, що закінчується 31 грудня 2022 року

	Прим.	Статутний капітал	Емісійний дохід	Резерв переоцінки будівель	Інші резерви		Результат від операцій з акціонером	Резерви та інші фонди банку	Накопичений дефіцит	Загальна сума власного капіталу
					Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	Всього інші резерви				
У мільйонах українських гривень										
Власний капітал на 1 січня 2021		206 060	23	689	(2 937)	(2 248)	12 174	8 481	(171 665)	52 825
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	-	35 050	35 050
Інший сукупний дохід		-	-	(26)	(1 792)	(1 818)	-	-	-	(1 818)
Сукупний дохід		-	-	(26)	(1 792)	(1 818)	-	-	35 050	33 232
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал:										
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(25)	-	(25)	-	-	25	-
Розподіл прибутку:										
- переведення до резервного фонду	19	-	-	-	-	-	-	1 215	(1 215)	-
- дивіденди, визначені як розподілені між власниками	19	-	-	-	-	-	-	-	(19 442)	(19 442)
Власний капітал на 31 грудня 2021		206 060	23	638	(4 729)	(4 091)	12 174	9 696	(157 247)	66 615
Власний капітал на 1 січня 2022		206 060	23	638	(4 729)	(4 091)	12 174	9 696	(157 247)	66 615
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	-	30 198	30 198
Інший сукупний дохід		-	-	28	(11 012)	(10 984)	-	-	-	(10 984)
Сукупний дохід		-	-	28	(11 012)	(10 984)	-	-	30 198	19 214
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал:										
- вибуття будівель		-	-	(71)	-	(71)	-	-	71	-
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(22)	-	(22)	-	-	22	-
Розподіл прибутку:										
- переведення до резервного фонду	19	-	-	-	-	-	-	1 753	(1 753)	-
- дивіденди, визначені як розподілені між власниками	19	-	-	-	-	-	-	-	(28 040)	(28 040)
Власний капітал на 31 грудня 2022		206 060	23	573	(15 741)	(15 168)	12 174	11 449	(156 749)	57 789

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		40 071	36 915
Проценти сплачені		(3 800)	(6 755)
Комісійні доходи, що отримані		32 945	35 057
Комісійні витрати, що сплачені		(12 505)	(11 840)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Виплати працівникам		(9 775)	(9 176)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені		(9 439)	(8 900)
Інші доходи		2 917	1 701
Повернення податків на прибуток (сплата)		(5 030)	(3 318)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		50 039	36 910
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		(77 584)	(1 179)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(9 198)	(15 000)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(704)	753
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		332	(105)
Інші надходження (випуття) грошових коштів		37	35
Чисте збільшення/зменшення коштів банків		(2)	-
Чисте збільшення/зменшення коштів клієнтів		117 642	17 718
Чисте збільшення/зменшення інших нефінансових зобов'язань		1	64
Чисте збільшення/зменшення інших фінансових зобов'язань		(978)	(27)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		79 585	39 169
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		3	85
Придбання основних засобів		(392)	(1 122)
Придбання нематеріальних активів		(675)	(627)
Придбання цінних паперів в т.ч.:		(130 058)	(83 625)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(130 058)	(83 625)
Надходження від реалізації та погашення інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		112 778	71 122
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		112 778	69 622
- за амортизованою собівартістю		-	1 500
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		77	-
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(18 267)	(14 167)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Виплати за орендними зобов'язаннями		(653)	(736)
Дивіденди сплачені		(28 040)	(19 442)
Отримання інших залучених коштів		127	-
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	34	(28 566)	(20 178)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		10 684	(1 683)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(453)	(1)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		42 983	3 140
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	6	51 208	48 068
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	94 191	51 208

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року

Г. Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питаньВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Фінансова звітність ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2020-2021 роки

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як 31 грудня 2019 (як рекласифіковано) рекласифіковано)	
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	52 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бюнд
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер фінансів

Додаток Б.2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		28 461	19 793
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 067	24 296
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Б.3

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Прибуток за рік		35 050	24 302
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 818)	(1 549)
Загальна сума сукупного доходу		33 232	22 753

Затверджено до вилучення та підписано 26 липня 2022 року.

Г.Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Б.4

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	Статутний капітал	Емісійний дохід	Інші резерви		Всього інші резерви	Результат від операцій з акціонером	Резерви та інші фонди банку	Накопичений дефіцит	Загальна сума власного капіталу
				Резерв перецінки будівель	Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід					
Власний капітал на 1 січня 2020		206 060	23	614	(1 274)	(660)	12 174	6 850	(169 918)	54 529
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	-	24 302	24 302
Інший сукупний дохід		-	-	114	(1 663)	(1 549)	-	-	-	(1 549)
Сукупний дохід		-	-	114	(1 663)	(1 549)	-	-	24 302	22 753
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал:										
- переведення (амортизація) резерву перецінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(39)	-	(39)	-	-	39	-
Розподіл прибутку:										
- переведення до резервного фонду	16	-	-	-	-	-	-	1 631	(1 631)	-
- дивіденди, визнані як розподілені між власниками	16	-	-	-	-	-	-	-	(24 457)	(24 457)
Власний капітал на 31 грудня 2020		206 060	23	689	(2 937)	(2 248)	12 174	8 481	(171 665)	52 825
Власний капітал на 1 січня 2021		206 060	23	689	(2 937)	(2 248)	12 174	8 481	(171 665)	52 825
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	-	35 050	35 050
Інший сукупний дохід		-	-	(26)	(1 792)	(1 818)	-	-	-	(1 818)
Сукупний дохід		-	-	(26)	(1 792)	(1 818)	-	-	35 050	33 232
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал:										
- переведення (амортизація) резерву перецінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(25)	-	(25)	-	-	25	-
Розподіл прибутку:										
- переведення до резервного фонду	16	-	-	-	-	-	-	1 215	(1 215)	-
- дивіденди, визнані як розподілені між власниками	16	-	-	-	-	-	-	-	(19 442)	(19 442)
Власний капітал на 31 грудня 2021		206 060	23	638	(4 729)	(4 091)	12 174	9 696	(157 247)	66 615

Затверджено до відпуску та підписано 26 лютого 2022 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Примітки, подані на сторінках Б.9-Б.11 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		36 915	32 658
Проценти сплачені		(8 755)	(12 266)
Комісійні доходи, що отримані		35 057	27 649
Комісійні витрати, що сплачені		(11 840)	(8 888)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Виплати працівникам		(9 176)	(7 683)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені		(8 900)	(6 315)
Інші доходи		1 701	1 319
Повернення податків на прибуток (сплата)		(3 318)	(4 403)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		36 910	25 174
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		(1 179)	2 065
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(15 000)	2 502
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		753	(2)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		(105)	300
Інші надходження (вибуття) грошових коштів		35	5
Чисте зменшення коштів банків		-	(220)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		17 718	56 207
Чисте збільшення/(зменшення) інших нефінансових зобов'язань		64	40
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		(27)	(729)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		39 169	85 402
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		85	36
Придбання основних засобів		(1 122)	(1 686)
Придбання нематеріальних активів		(627)	(538)
Придбання інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		(83 625)	(83 091)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(83 625)	(81 623)
- за амортизованою собівартістю		-	(1 468)
Надходження від реалізації та погашення інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		71 122	32 135
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		69 622	32 135
- за амортизованою собівартістю		1 500	-
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(14 167)	(53 144)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Виплати за орендними зобов'язаннями		(736)	(631)
Повернення інших залучених коштів		-	(7 621)
Дивіденди сплачені		(19 442)	(24 457)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	30	(20 178)	(32 709)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 683)	4 033
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(1)	(1)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		3 140	3 581
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		48 068	44 487
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	51 208	48 068

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г.Блош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Фінансова звітність ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018-2019 роки

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	59 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	66 602	79 299
- за амортизованою собівартістю	9	875	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/інвестиції в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 716	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 285	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		309 723	278 048
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Кошти клієнтів	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендаря з лізингу	32	1 748	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 260	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		255 194	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	614	687
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 918)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		54 529	31 464
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		309 723	278 048

Затверджено до друку та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		19 667	16 752
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 663	10 663
Доходи за виплатами та комісійними	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісійними	22	(6 386)	(4 402)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 983
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 510	1 145
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 085)
Прибутки(збитки) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(553)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 113	1 446
Прибуток до оподаткування		32 609	12 789
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		32 609	12 798
Інші сукупні доходи(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований прибуток(збиток) від переоцінки		2 037	(1 872)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(3)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(1)
Інші сукупні доходи(витрати)		1 974	(1 874)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		34 583	10 924
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	44,31	17,39

Затверджено до виходу та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Додаток В.3

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК" Окремий звіт про зміни капіталу

У мільйонах українських гривень	Прим.	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Резерв переоцінки будівель	Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	Результат від операцій з акціонером	Загальні резерви та інші фонди	Накопичений дефіцит	Всього капіталу
Залишок на 1 січня 2018		206 060	23	769	(1 428)	12 174	6 211	(203 269)	20 540
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	12 798	12 798
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік		-	-	1	(1 675)	-	-	-	(1 674)
Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік		-	-	1	(1 675)	-	-	12 798	10 924
Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок:									
- рекласифікації будівель до інших активів		-	-	(31)	-	-	-	31	-
- вибуття будівель		-	-	(32)	-	-	-	32	-
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(20)	-	-	-	20	-
Залишок на 31 грудня 2018		206 060	23	687	(3 303)	12 174	6 211	(190 388)	31 464
Залишок на 1 січня 2019		206 060	23	687	(3 303)	12 174	6 211	(190 388)	31 464
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	32 609	32 609
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік		-	-	(55)	2 029	-	-	-	1 974
Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік		-	-	(55)	2 029	-	-	32 609	34 583
Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок:									
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(18)	-	-	-	18	-
Розподіл прибутку:									
- виплата дивідендів		19	-	-	-	-	-	(11 518)	(11 518)
- переведення до резервного фонду		19	-	-	-	-	639	(639)	-
Залишок за 31 грудня 2019		206 060	23	614	(1 274)	12 174	6 850	(169 918)	54 529

Затверджено та підписано 29 квітня 2020 року.

П. Іванів
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Процентні доходи отримані		35 573	29 791
Проценти сплачені		(14 095)	(14 163)
Виплати та комісійні отримані		24 575	19 590
Виплати та комісійні сплачені		(6 386)	(4 402)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 958
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(7 311)	(5 727)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(6 576)	(7 487)
Інші доходи отримані		2 187	1 422
Податок на прибуток сплачений		(2 073)	-
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		28 483	20 982
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(6)	(1)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості банків		(27 073)	2 911
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(12 579)	(13 515)
Чисте зменшення інших фінансових активів		270	55
Чисте збільшення інших активів		(601)	(188)
Чисте зменшення заборгованості перед НБУ		-	(1 500)
Чисте зменшення/(збільшення) заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		111	(24)
Чисте збільшення коштів клієнтів		21 979	20 911
Чисте збільшення резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		25	512
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		10 609	30 143
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		21	14
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(1 923)	(1 368)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		46	112
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		-	(24)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		37 910	7 074
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(24 156)	(32 926)
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		12 235	4 305
Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		-	(3 519)
Чисті грошові кошти, отримані від/(використані в) інвестиційній діяльності		24 133	(26 332)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Погашення зобов'язання орендаря з лізингу		(531)	-
Погашення кредиту рефінансування НБУ		(2 068)	(1 000)
Виплата дивідендів		(11 518)	-
Погашення субординованого боргу		-	(134)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	32	(14 117)	(1 134)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 815)	(506)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		-	(15)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		18 810	2 156
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		25 677	23 521
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	44 487	25 677

Затверджено до виходу та підписано 29 квітня 2020 року.

 Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

АНОТАЦІЯ

Малиш О.П. Система оцінювання ефективності діяльності банку. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2023.

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження теорії і практики оцінювання ефективності діяльності банку, зокрема, розкрито економічну суть, основні способи забезпечення та фактори, що впливають на ефективність банківської діяльності, визначено методи оцінювання ефективності діяльності комерційного банку. Здійснено аналіз діяльності банківського сектору України та визначено місце ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» в забезпеченні ефективного розвитку банківської системи, оцінено ефективність основних банківських операцій ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018-2022 роки, розглянуто систему моніторингу фінансового стану банків у вітчизняній та світовій банківській практиці та окреслено заходи щодо підвищення ефективності діяльності шляхом удосконалення методів управління операціями комерційного банку.

Ключові слова: комерційний банк, банківська діяльність, ефективність, банківські операції, фінансовий результат, ліквідність банку, прибутковість, фінансова стійкість.

ANNOTATION

Malysh O. The system for evaluating the effectiveness of the bank's activity – Manuscript. Qualification work for obtaining the second (master's) level of higher education in specialty 072 «Finance, banking and insurance». Yuri Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2023.

In the qualification work, the theory and practice of assessing the effectiveness of bank activity was studied, in particular, the economic essence, the main methods of provision and factors affecting the effectiveness of banking activity were revealed, the methods of evaluating the effectiveness of commercial bank activity were determined. An analysis of the activity of the banking sector of Ukraine was carried out and the role of PJSC CB "PRIVATBANK" in ensuring the effective development of the banking system was determined, the effectiveness of the main banking operations of PJSC CB "PRIVATBANK" for the years 2018-2022 was evaluated, the system of monitoring the financial condition of banks in domestic and global banking practice was considered and measures to improve the efficiency of operations by improving the methods of managing operations of a commercial bank are outlined.

Keywords: commercial bank, banking activity, efficiency, banking operations, financial result, bank liquidity, profitability, financial stability.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ О.П. Малиш